

המזכרה

עתו שבועי

ככל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה:

באוסטריה-אונגריה:	
לשנה	6 כתרין
לחצי שנה	3
לרבע	1.50

באשכנז:

לשנה	7 כתרין
ביתר הארצות:	
לשנה 8 כתרין —	8.50 פראנק.

הארסה לכית המערכת ולאדמיניסטרציה:
 „Hamicpe“
 ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

מחיר מודעות או הוכרות לנפטרים
 לפי גודל השטח.

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון
 שני כתרין.

גליון בודד 12 קר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו.
 כ"י, שלא נרפס, לא יושב לבעליו.
 המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא
 רק שם מקומו החדש, כי גם שם
 מקומו הקודם.

מחיר שנוי אדרסה חצי הכתר.

Kraków, 4 Sierpnia 1905.

גליון לא

הראשון ג' אב תרס"ה.

בשפה חיה, שהשפה הזאת היתה לא אך שפה ספרותית, כי-אם שפה אמם של בנינו, שפה חיה ופועלת, (קריאת הירד, ומחאת כפיים ארכה ושיאנת) עלינו הציונים הארצי-ישראליים, להשתדל, להרחיב את שפתנו בין שדרות העם הרחכות, ליסר בתי-ספר עבריים בארצות הגולה והעקר בארץ ישראל. עלינו להשתדל להרבות ולשכלל את המושבות העבריות בארץ ישראל, שרק על ידי זה נוכל לבצר לנו בסיס נאמן בארצנו ההיסטורית. אבל בשום אופן לא נחליף את כל היקר לנו זה שנות אדפים בדברים חדשים לנו למר. המדיניות אומרים, כי עלינו לדאוג לא אך בעד עתידנו, כי-אם גם בעד ההווה. אחינו בארצות המזרח נרדפים ונענים עד כל צעד ושעל ואין מקום להמלט. נכון מאד! אבל הלא אונגרא אינה ראויה להתישבות לע"ע, הלא ארץ פראית היא, אולי תהיה ראויה אחרי שנים רבות, ומה לנו לבזבז את כוחותינו לריק? הלא עד העת הריא אפשר לנו להשיג גם את פלשתינה?! בכל אופן אין פלשתינה גרועה באדמתה מאונגרא, וראויה היא להתישבות אמית והדרנית לא פחות מהאחרונה, ומה לנו לחלוף אותה בארץ אחרת, סבלי הביא כל תועלת להפרוליטוריאט שלנו? (מחיות כפיים ארכה ושואנת, וקריאת הירד).

אחריו דרשו האינג. ממקן (רוסית) הר"ר גסטר (אשכנזית). האספה נגמרה בשעה י"ב בלילה בשיר הלאומי "עוד לא אכדה תקותנו".

אחדים מהאונגריסטים, שנכנסו באיזה אופן אל האולם, חפצו למחות נגד דברי הנואמים, אבל הנאספים עזבו תיכף את האולם. למען לא יתהוו אי-סדרים. ש. א. קיי דנסקי.

בול. יום ה' כ"ד תמוז.

הישיבה הראשונה נפתחה בשעה העשירית בבקר. הכל מצפים להופעת חברי הוועד הפועל. הר"ר שליט מופיע על הבמה ואומר, כי עוד מעט יבואו חברי הוועד ומבקש מהנאספים, כי לא ימחאו כפיים, לאות אבל על מות מנהיגנו. מיד באו חברי

(רוסית) ואחריהם הסיפר העברי ד"ר שמריהו הלוי עברית. אורו קבלו כל הנאספים באותה רצון מיוחדים. את נאימו, שרזה מענין ביותר, הנני מוסר פה בקצרה. אחיב לרעה! בשתי השנים האחרונות קבלה תנועתנו מראה חדש לגמרי, שאיפות חדשות, מנחות אחרות לגמרי הכניסו אל תוך תנועתנו הלאומית, שאינן מתאימות כל עקר למטרתנו המקוה. האונגריזים והתוצאה החיובית שלה: המריוטאליות הסתמיה, קרעו האורגניזציה שלנו, שלא על נקלה יעלה בידנו לאחזה אותה. מלבד המפלגות השונות, שכבר התאזרחו בתוך תנועתנו, נתפלגה עוד לשהי מפלגות המתנגדות אשה לרעותה תכלית נגוד. כל המפלגות השונות, שהיו לנו עד עתה, לא יכלו להזיק לתנועתנו, כי המטרה היתה אחת: ציון. ועתה באשר נולדה בתוך תנועתנו מפלגה, השואפת למטרה אחרת ומתנגדת לתנועתנו, עתה סכנה צפויה לתנועתנו, אם לא נשתדל, להוציא מתוך הארגניזציה הציונית את היסודות המהרסים והמחריבים. עתה על כל ציוני אמתי, להוסיף על שמו עוד מלה אחת: "ציוני ציון". היכלנו להאמין לפני שתי שנים, בי יבוא יום והשם "ציוני" לבד לא יספיק עוד להכפיל את שאיפת יהודי השואל ציונה. עתה יהיה להכפיל את המלה? כל חיינו מלאים זרות, הפכים ונגודים, לכן אפשר היה כי גם שם מנוחך כזה ימצא מקום בקרבנו. לפי דעתי אין אנחנו צריכים להכפיל את המלה הזאת. כי רק אנחנו, השואפים לציון, משאה נפשנו אבל להמרטוריאליים אין רשות להקרא בשם הזה, למען התכחש המרטוריאליים רוצים להכריח כל זכר להיסטוריה העתיקה שלנו, שכל כך יקרה וקדושה היא לנו. אם נעזוב את ציון, אז לא רק הארץ לבדה עוזבנו, כי-אם גם את כל קניינינו הרוחניים, שרכשנו לנו בדמי לבנינו ובמח עצמותינו במשך ארפי שנים, הקשורים רק בציון. אז עלינו לעזוב ראשית כל את שפתנו הלאומית ולהחליפה באיזו שפה אפרקנית או בהונגון "הקדוש". ולנו הציונים האמיתים יקרה השפה לא פחות מן הארץ. בכליון עינים אנחנו מחכים לאותה השעה המאושכת. שבנינו ידברו בשפה העברית כמו

הקונגרס השביעי

בול. יום ה' כ"ד תמוז. לפני הצהריים.

הקונגרס עדין לא נפתח. אולמי הקינא והככר שלפני הקינא סואנים ורועשים. לפני הפתח עומדות כנופיות כנופיות של צעירים מרובי המפוסים והגונים ומתוכחים ביניהם בקול גדול ורועש. הרוב הגדול של הנאספים האלה הנם הסמירנטיים והסמירנטיים ילידי רוסיה. תבלול של שפות שונות נשמע פה, העושה על השומע רושם מוזר. הרוב מרבר רוסיה, אחרים זרנגות, אחרים אשכנזית ומעט עברית. הרואה ידמה, כי הקינא הוא מין אינברסיה שווייצית. האורחים הולכים ומתרבים יותר ויותר. בתי המלון והמעונות הפרטיים כבר נמלאו עד אין מקום. נפתחה בהקינא לשכה מיוחדת, להמצא סעונות בעד האורחים. אורחי בול מתיחסים אל האורחים לא בירדות יתרה. ההתנהגות הזרה, התנועות המשוונות, השיחות הצעקניות והקולניות של האורחים השונים אינן יכולות, כמובן, להפיק רצון מיושבי כול השקטים, שלא הורגלו באלה. בשנה הזאת באו צירים ואורחים במספר מרובה מכל שנות הקונגרס. סיעות סיעות של אורחים סובבות בשוקים וברחובות ומדברות בקול גדול ובהתלהבות יתרה. בול "נתיחה" למשך שני שבועות. — בין האורחים והצירים: ראים הרבה המלוכשים בכתנות אדמות... אלה מחוננים בחיפה יתרה ובהביעות יתרות, חפצים הם, כנראה, כי כל האורגניזציה הציונית תהפך לאדומה...

אל אספת "ציוני ציון", שהחלה בלילה ר' בשעה העשירית, באו רק ציונים "ארץ-ישראליים", למריוטורי-אליים לא נתנו רשות להכנס. הר"ר ברנשטיין-בהן פתח את האספה בדברים חמים וקצרים (אשכנזית). הוא באר את השנוי הנמרץ שנתהיה בתנועתנו הלאומית מהקונגרס האחרון ועד עתה. אחריו דבר מר אוסישקין

עתה, תחת שואה מתגולל שמה.
 אסיר בתכלית בתול שם בגלא.

מעינה רתחתי עינה נוצצת.
 תתנוצץ ותרתח העיר לרגליה —
 לרגל הקר בת בגבל רובצת
 ותשלת לשמש רבבות רגליה.

ישקון החוצות, המון בשעה,
 הננות מלאות אדם בדינימים —
 מה הקרנה הומה? בשלמי הסער?
 החג היום? הגיל בעמים?

חג היום! חג גדול, חג נצח!
 גפלה ציון, החו גבוריה...
 מאנקת חלל ומקומן רצח
 תרעש האדמה ותרגו מתתיה.
 ממרום הקררים האשה ירדה,
 גם את השפלה מהר עזבה...

פיריטון

שבי ציון

מאת נתן נטע סאמועלי.
 מציון תתנווד יפעת-עינים,
 עיניה מתנוקסות כאבני המלאים,
 ובצרור המור בין השקטים
 יליון יתחמק ילד-שעשעים.
 ומנמת פניה לארץ מרחקים,
 לעיר הדמים, בגבל השודדה —
 ששמה במתים הושב מחשבים
 בעל נעוריה הנפור ביהודה.
 כגור אריות הודו במלחמה,
 במרומי-שדי הנה לפלא —

במוץ לפני רוח בחוצות נדדה
 ולפני נד-חיות קמה נצבה...
 שמה בסגר הארץ בגבורתו
 יונק מרצו, הוד נורו נייע —
 ויתבונן הילד וישאל הורתו:
 הנדי לך, אמה הנדי מדוע...
 מדוע בסגר נתנו הלביא?
 מה פשעו? מה עשה לרוע? —
 — כי שוקק לדם, מחמד לבבי,
 כי ישחית אדם, כי יפער לוע? —
 על-יד הסגר ארבת-יונים,
 יונה תמה שמה הומיה,
 תפרוש אקר ותפול אין-אונים
 ותתאבק ותפפר ותעורר תאניה...
 ומדוע היונה, הנדי הורתי,
 מדוע סגרו? התפער לוע?...

הוה"פ, כלם לבושים בבגדי אבל. נורדאו פוהח את האספה והנאספים קבלו פניו בתרועה. הוא אמר בתוך דבריו המספר על הרצל וזל:

הקונגרס התאסף בפעם הראשונה בלי האיש אשר יסדו. לקונגרס השביעי, לקונגרס-השבת לא הגיע יוצרו... קול החרדה הגדולה, המספר הגדול, שנשמע במוותו, הראו מה היה... הרצל הקדיש רוב חייו לדברים הרחוקים מן היהדות. כבר עבר מהלך רב במי ההתבוללות והמים כבר עברו ראשו. באמצע שנות התשעים, והוא בפאריז, חלתה צרפת במחלת דרייפוס ובחוצות ובאספות התהללו שונאי ישראל ויקראו מות ליהודים! ויבדו עליהם עלילות שוא ויחרפו מערכות ישראל. אז זכר הרצל, כי יהודי הוא וקנאת עמו אכלתהו, כי הוא ידע מאד את הערך המוסרי ונדיבת הלב אשר לו לעצמו ולעמו היהודי ויחר לו עד מות, כי בקשו מקנאים מופלי שקר להרוף את עמו מתוך חכרת האדם. וישם אל לבו את יחוסו לעמו ואת יחוס עמו לאנושות בכלל ויהעצב אל לבו, כי עזב את בני עמו והוא היה בעל הכונת נפש חזקה מאד וינמר אומר לשנות מעקרו את מצב עמו, אשר התנדב להיות עמו בצרה. כי ידע לבו מאד, כי נולד לעשות גדולות. גם חבריו ידעו זאת ויקנאו בו וילעגו לו. נרננים אומרים כי הרצל לא ברא את הציונות, כי כבר היו אנשים לפניו, שעסקו ברעיונו והוא לקח לו רעיונם ויקראהו על שמו. אני יכול להעיד, כי לא ידע הרצל את ההולכים לפניו; הוא הרגיש את הציונות בלבו ורוחו בנהו וישכללהו, רק אח"כ קרא ספרי הם ופינסקר וישמח עליהם, אך לא היה לו עוד מה ללמוד מהם. הרצל נולד איש מדיני ובאפס אמצעי-הכח, אשר בהם ישו פוליטיקה, עשה גדולות. אלו עשה הרצל מה שעשה דיוואעלי היה ביקונספילד שני. הרצל הכיר, כי גם שאיפות-עם הנן כח גדול, אשר איש מדיני גאוני יכל להשתמש בו. הוא לא הסתפק אף רגע, כי רוב בני עמו, שלא ידעם עד כה, דומים לו במשאה-נפשם, מרגישים צרת עמם כמוהו ורוצים באמת בישועה כמוהו ויחבר את חברו "מדינת היהודים" ועתה מברחה היתה תחית היהודים לבא. אך רוב היהודים לא קראו ספרי ואלה מגדולי עמנו, ששלח להם את הספר ויקראוהו, התנפלו עליו כבתונים ויקראו לו שברו צבי השני או אנטיסמיט. בראותו, שהגדולים לא שמעו, לו החליט לפנות אל הקטנים, אל העם ויבונן את הבאנק הקולוניאלי וילבש שריון ברזל נגד אלה, אשר הוציאו עליו דבה, כי רוצה הוא להעשיר בבאנק יהודי. בימי חייו האחרונים ותר כמעט לגמרי על מלאכתו, להחיות ביתו. מכיסו הוציא הוצאות עצומות בשביל ההסתדרות, אשר לה הקדיש לא רק את חייו, כי-אם גם את כל הוננו. כאשר כתב הרצל את מדינת היהודים היה איש עשיר ובמותו לא הניח בלוס, מלבד מניות הכאנק הלאומי. לחרפת עולם יחשב לנו, כי זה שנה אנו אוספים כסף בשביל בני ביתו ועד כה לא נתן העם היהודי אף שלישיית הכסף, שהוציא הרצל לעמנו מכיסו, מלבד עבודתו הכבירה יומם ולילה ומלבד חייו שמסר בשבילו. בהוציא הרצל קול קורא אל העם, נקהל סביבותיו לא מיליוני בני עמו, כאשר במח לבו, כ"א קהל קמן ואלה נאמנו אהו עד יום מותו. אך הקהל הקמן לא הגדיל כאשר קנה הרצל. ובכל זאת חשב תמיד על אדות כל העם.

בעמדו לפני מושלים ידע, למרות ענותנותו, כי מאחריו עומד עם בן שתים עשרה מיליון. הרצל עמד על דעתו גם כאשר לא הצליח, כי מלא היה בהכרתו, כי י"ב מיליוני בני עמו הם עם סגולה, הראויים לעשות היסטוריה. והרצל היה גאון הרצון הכביר. — מה שעשה הרצל בשמונת שנות הנהגתו את עמו, יספיק לעשות לעשרה מניסמרים שם עולם. ובכל זאת הביאה עבודתו, שעבד למעלה מכח אדם, רק מעט פרי ממש, כי העם לא תמכהו, אבל הרבה פרי מוסרי. לעמנו היה הרצל, אבל להרצל לא היה עם. וזה אינו חסרוננו, כי-אם חסרוננו. — הדובר העיד את הנאספים, אנשי הרצל, ללכת בעקבותיו. כל הנאספים קמו ממקומם לאות אבל והישיבה נפסקה.

אחרי כלותו את נאום-האבל הודיע, כי בבית-הכנסת תערך תפלת אבל לזכר המת הגדול. בית-הכנסת היה מלא מה לפה. בשעה השתים עשרה החלה התפלה. החזן שר "שיר המעלות ממעמקים קראתוך ד"ר. אחרי זה הטיף הר"ר ניעמיראווער ויבאר להנאספים מה היה הרצל לעם היהודי בכלל ולנו הציונים בפרט. הטפה עשתה רושם נמרץ על לב הנאספים. בתור רב דבר כמינן מפאת ההשקפה הדתית ויטעים כי הרצל אחד מקדושנו היותר גדולים. אחרי זה שר החזן את התפלה "אל מלא רחמים". אז נדמה, כי פה נתאספו לא אנשים צעירים וחוקים, מלאי כח עלומים ותקות, כי-אם נשים זקנות רבות-לב, כל כך הרבה דמעות נשפכו. גניחות, אנחות, צעקות מרות, קולות נחנקים מרמעות, כל אלה התאחדו והיוו להרמונית-אבל מעציבה ומחרדה הלב. בית התפלה נהפך באותו הרגע לבית-אבל, שמוציאים את המת ממנו, להוליכו לעולם האמת, וכל הנאספים הם היתומים, שעזב המת אחריו, ששופכים דמעות על מות אביהם ומפרנסם. — העפתי עיני הצדה, והנני רואה איש אינטליגנטי, צעיר ורענן, לבוש בכגדים אפרתיים המעידים על טוב-מצבו והנה הוא שופך דמעות כמים. שם על העליה עומדת עלמות עדינות, ומשכילות ובוכות בדממה. — זאת היא המחאה היותר נתרצה נגד מחרפינו בקלות-הדעה, וחסר תבונה! אחרי האזכרה התפללו כל הנאספים תפלת המנחה והרב הגאון רי"ד דינים קרא את תפלת הקדיש בעד נשמת המת. בסוף ישרה מקהלת משוררים שירי אבל אחרים והתפלה נגמרה.

*

את הישיבה השניה פתח הר"ד מ. נורדאו בשעה הרביעית אחרי הצהרים. (ראה למטה נאום הפתיחה) אחרי זה נזכרו שמות ראשי הציונים, שמתו כמשך שתי השנים האחרונות. הארכימקמור מרמורק קרא את הרצאת עבודת הוה"פ מהקונגרס הששי עד השביעי. אח"כ דברו עוד אנשים אחרים. הישיבה השניה נסגרה בשעה ח' בערב.

ש"א קי י ר נ ס ק י.

בול. יום ה' כ"ד תמוז.

בישיבה השניה אחרי הצהרים נקב ד"ר אלכסנדר מרמורק בשם הועד הקבוע את שמות האנשים בשם, אשר ישבו בראש הקונגרס. הנשיא היה ד"ר מקס נורדאו, משניו יהיו דוד וואלפאזאן, ד"ר אלכסנדר מרמורק, אינוניר שמקין, ד"ר כהן-בערנשטיין, סיר

פראנסים מונטיפיורי. הנאספים הסכימו פה אחד לכל השמות בתרועה. על צדס ישבו אוסישקין, ד"ר א. קאקעש, ד"ר משלענוב, פרופסור ווארבורג, ד"ר הארי פריערענוואלד, יאקובוס קאהן, ד"ר יאסינובסקי, ס' פינעלעס, גוסמאוו ג' כהן, ד"ר עדמונד ווארמועד, קלארענס דע סאלא וד"ר פעלים ראווענא. לכל השמות הסכימו כל הנאספים פה אחד, אך נגד אוסישקין נשמעו קולות מחאה עצומה מצד המריטוריאליסטים, ובהיותם המועט במל קולם. אחרי בחירות סופרי הקונגרס נשא נורדאו את מדברותיו על אדות מצב העם היהודי. כאשר כלה דבריו קרא את כרכת ממשלת נוף בול, אשר שלחה אל הקונגרס הציוני ותביע גם את השתתפותה בעצד הציונים בהלקח מהם מנהלם הגדול, אשר היו לו אוהבים ומכבדים רבים בעיר הזאת. משרה המלחמה במאנדשוריא שלחו חברי הוה"פ הגדול ד"ר ספיר וד"ר שלאפאשניקוב ע"י התלגרף את ברכת הציונים אשר בשרה-הקרוב לקונגרס. למרות פחד המות המרחף עליהם לא שכחו את משאה נפשם.

חבר הוה"פ אסקאר מרמורק מציא את הדין והחשבון ע"ד פעולת ההנהגה והאנטיציא בשתי השנים האחרונות. בכל הארצות הרבתה התנועה להתפשט. בארצות הרחוקות וביחוד במקומות, אשר היהודים שם מעטים, אין כין יהודים וציונים כלום, כל היהודים, כמעט בלי יוצא מן הכלל, הם ציונים. כן הוא למשל בארצות הבלקאן הסלבויות. באיטליא אין התנגדות לציונים אף מצד ראשי הקהלות והרבנים. בקאנאדא הכירה הממשלה את מנהל הציונים שם לראש היהודים בכלל, כן הוא גם באפריקה הדרומית. בארצות האלה דואנים הציונים לכל צרכי היהודים והגולים ודורשים משפטם. באפריקה המזרחית, בארץ אשר שם בקשה ממשלת אנגליא לבונן מדינה ליהודים, כל היהודים הדרים שם הנם ציונים. לפני הציונות היו כל נרחי ישראל אלה כרותים מכלל ישראל ויהיו צפויים לאבד בנינם. עתה השיבה הציונות את כלם אל עמנו. בכל מזרח אויא בכל מקום, אשר נדחי עמנו הגיעו שמה, ישנן חברות ציוניות. כן למשל ביפו, בחינא, באיי פיליפ, באיי הודו. באוסטרליא כל היהודים הם ציונים, שם נמצאים ד' פדרציות ציוניות ובכל אחת אנודות אחדות. מאוסטרליא בא גם ציר לקונגרס. בארגנטינא נמצאות חברות ציוניות לא רק בעיר הראשית, כי-אם גם במושבות הבארון הירש. — משתים ועשרים ממלכות נשלחו צירים אל הקונגרס. כמאה ציר באו מחוץ לאירופה. ברוסיא השתנה יחס היהודים אל הורגיהם ובזוזהם רק הודות לציונים. הציונים מחרפים נפשם למות בעד עמם. עתה הרגילו הציונים את בני עמם, לבלתי התחבא בחורים ובמרתפים כקום עליהם אויב ולפשוט צוארם כצאן מנחה, כי אם לעמד על נפשם ולהגן על עמם. וכעבור זה לא היו בהרגות האחרונות חללי היהודים רבים כל כך כמו בקשינוב. בתנועת החרות הכללית לא ישתתפו היהודים בתור מתבוללים, המוכנים למכור את עמם בעד מעט כבוד, כמו שהיה באירופה המערבית. ברוסיא נלחמים היהודים בתוך העמים בעם בפני עצמו. הדרושים לא רק זכות אזרחים, כי אם גם זכות לאום עברי, שאינו רוצה להתבולל גם בקרב רוסיא חפשיה.

סימן יפה לתנועתנו, שבני השקפות שונות בעולם נוטלים חלק בה. חלילה לנו להפריע את התפלגות הציונות למפלגות, בכל עם ישנם בעלי

— ליה הנפמים, מקמד לבתי, בקנפיה תיפות תעוף גבוה!
 ותשק הילד נתדבר לו טובות ומנן תחיות מהר עברה.
 חלפה בצל חוצות ורחובות ורגליה עמדו בקצר המטרה.
 בעליה ראם ויחרד לקראתם, ניוצא מפעד האשנב ראשו ורבו נישק עיניהם נישק שפתם ניקבה וישחק נאמצם אל לבו.
 עניו נמלאו אהבה, חבה, הוצקו על פניו עונה ותום — ניובור הילד את היונה בארבה וקנפיה זכר נאנק דום. —
 אכן ברגע בא שומר-האמורים ניוציאהו מזרועותם בעברת-זעם —

בריל תשעה באב.
 ליל חשך... השמים מעוננים. עבים שחורים שבים ומתחלקים להמון מוליקילים, נופלים טפות טפות ומתפררים לרובות אטמים של אדים לחים. חרדה צלמות, צללים, ומסביב חשכה. חשכה של קנאה, חשכה של שנאה...
 ואני הולך לבקש את האור. ככלים מעיקים על רגלי. ככלים מעיקים על ידי. שברי זכוכית, נבלי חרס ורסיסי אבנים מוחצים באכזריות נוראה את רגלי היחפות ובצקות, והם מתכחלים ומתאדמים מדמי חוחים, חדים ועוקצים, דוקרים כמחטים את עודי ואת בשרי, קורעים את בגדי, ואני ערום וחשוף-שת. כלבים עזים פראים מתנפלים עלי מאחורי, נושכים אותי עד זוב דם, ומלקקים בצמא את דמי השותה. כנימה מזוהמה מצערת אותי, מוצצת דמי ולחי ולא התן לי מנוחה.
 ואני הולך.
 נלחם אני עמהם והולך הלאה. אנום אני לדרוש את החשך, כי את האור אני מבקש. אנום אני ללחם,

או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מתנוקסות כאבני המלאים וכצורר המור בין השדים ילין, יתחמק ילד שעשעים...
 או שנה מעמו נישא קול תמרורים, מעיניו רב בקקים ומפיו רעם...
 גידיו השתרגו, סמרה שערותו, וקולו הולך וסוער, חודר בליות — נוסתר הילד ראשו בין שדי-הורתו ניופור ברעדה את גור האריות...
 והאם תתחלחל ותשא רגליה ותלך ותתמרמר ותהנה נבאים — ותזכור את ארצה ותזכור גבוריה, מיזנים תמו. עזים מלבאים.
 ומבבל תתנוודר יפעת עינים עיניה מת

השקפות שונות. רק בפרוגרמה הבזלית אל ינעו לרעה, זו האחדים יחד. נתנו מקום גם ליסוד המורח, אך לא הסכמנו, שיכונן לו אורניזציה מיוחדת. — הרובר הזכיר את הטובה, שעשה סניף הבאנק היהודי בא"י, אשר לו מחלקות מיוחדות ביפו, בירושלם ובחיפה. הרובר העיר את הנאספים, לעמל איש איש במקומו, לעורר את כל העם, להתנדב לקופה הלאומית, כי הקרן אמנם מתרבה אבל רק לאט לאט, כי המתנדבים הם רק הציונים.

אוסו שקין דורש בשם ציוני ציון, כי יחליט הקונגרס, כי עוד ההסתדרות נאמנה לסעיף א' של הפרוגרמה, כי רק בא"י יוסד מקלט כמזון לישראל וכל מי שאינו נאמן לסעיף הזה אינו בכלל הסתדרותו. על הוה"פ לשמור, שיקום הסעיף הזה. — שאון נורא קם בבית, הארציים בקשו להפריע את עבודת הקונגרס ורק בעמל רב הצליח היושב בראש להשיב את המנוחה.

ד"ר נאסין מהלל את פעולת הוה"פ, אך לא יוכל לסלוח לו על המנעו מהוציא לאור את הדיון והחשבון של תירי ואד-אל-עריש, שהיא חלק מא"י. אחרי שלא נמלאת התות אפריקה המזרחית, עלינו לשוב לאחור רק בפלשתינה ולעבר שם בשרה הבלבלה והפוליטיקה. זוהי דעת רוב הציונים. קולוניזציה במדה מרובה בפעם אחת לא הצליחה מעולם, זאת הורה הנסיון. עלינו להתחיל ביישוב קטן ולרכוש את הארץ לאט לאט ולהשיג רשיון בהחלה רק על זה לבד, שנוכל מיד להשתמש בו. הסדר הזה איננו הישג הישן הקטן, הוא פוליטיקה ציונית ריאליזטית. הסדר הזה יגין עלינו נגד אבדת האדמה, הנופלת בידי זרים ומחיר האדמה יעלה פי עשרים ופי מאה. יחד עם זה עלינו לשרת לב לארצות הסמוכות לא"י, ליסד מושבה בואד-אל-עריש תחת יד ממשלת מצרים. אין לנו לבטוח בממלכות אדירות, רק אל אלה הממלכות נפנה, אשר בהן נוכל להשיג חפצנו, והן אנגליא טורקיא ומצרים.

ד"ר סירקין, ראש הארציים, עלה על הכמה ויציע להביע אי-אמון בנשיא הקונגרס. הקונגרס ענה בהבעת במחון גמור בנשיאו. — דברו עוד אנשים אחדים והישיבה סימה. בן לוי.

בול. יום א' כ"ז תמוז.

עבודת הקונגרס ביום ו' נועדה בלה עלנין אפריקה המזרחית. ביום ההוא היה על הקונגרס להחליט, אם לקבל הצעת אנגליא או לא. היום ההוא היה, כפי שנוכל לראות מראש, הקשה בכל ימי הקונגרס, כי בו פגש הקונגרס באבן הנגף, אשר היתה מונחת על דרכנו זה שנהים ואשר המיל סער גדול כל כך במחננו. הרובר הראשון היה פרופסור ווארבורג מברלין. הוא דבר בשם הוה"פ, שנקבע בקונגרס הקודם, לעסוק בענין אוגנדה ויודיע את חות דעת התרים. אחרי דבר מר גרינברג מלונדון, שהיה המתוך בין הוה"פ ובין ממשלת אנגליא, ע"ד שליחת התרים לאפדיקה. הוא העיר, שלא טוב עשו, שהניחו לממשלת אנגליא, כי היא בעצמה תקבע את האדמה, אשר עליה תוסד המדינה היהודית. חברת "אגודת אחים" באנגליא העסקו עתה בענין זה כלי הציונים. אחרי דבר הציוני מר ווילבוש עוויטש, אחד משלשת התרים, שהלכו לתור את אוגנדה, הוא

כי שלום חפצי. הכבלים המעיקים יורוני חרות ודרור — הנדידה התדורה תביאני אל המנוחה. יש אשר יתעני אור מהעה, ומכעו רגלי כמיט עמוק ונופי יצלל כים של רפם ממש עד הצואר... ואני הולך הלאה... עד מתי? ...

דמי מטפטף, מירי, מרגלי, מכל אברי. ודם לבי שותת ויורד ונגר לארץ, והררה את גרגרי החול ואה החלקים הזיקורוסקפיים של האבק הדק, ושכרי הזוכיית ונבלי החרם יתכחו ויתארמו. הרוח סואן ומילל. אדים לחים ממלאים את האויר ומכבידים את הנשימה. ענפים חשופים, מדולדלים, בלי לח ומת, מהנועעים ברוח. עלים נובלים מפזורים על הארץ. ענפים מדולדלים ועלים נובלים...

ואני הולך — נפשי משתוקקת ומלאה געגועים עליך, משאת נפשי, חיי רוחי ואור עיני! מי יתן ושאתי כרגעי האחרון את אוירך, ונשקתי במותי את עפרך, ציון! יגולניעה, שב"ס גומספולד.

אומר, שהארץ מכשרה רק לגדול מקנה ולא לעבודת האדמה.

ישראל זנגביל אומר בתוך דבריו: עלינו לענות את ממשלת אנגליא הן או לא. לענות "הן" בלי כל תנאי אי אפשר. בענותנו "לא" נביא את עמנו לירי סכנה. אלה הדוחים את גולי היהודים מבוא לאנגליא יאמרו: הנה נתנו לכם ארץ ולא אביהם לקבלה, עתה לבו לעזאזל! והממשלה הכריזת רואה אותנו כבאי-כח כל העם היהודי, ועלנו אחריות כל ישראל. אין אנו עובדים בשביל משלמי השקל בלבד, הרינו עובדים בשביל מיליוני בני בנינו, שלא שלמו אף שקל מעולם גם בין אלה החיים ישנם רבים שלא שלמו שקל והם המימי דעים עמנו והם רבים ממנו. עלינו לשום לב לכל העם בענותנו לאו, עלינו לבאר מעמנו באר היטב, כי הארץ, שאנגליא רוצה עתה לתת לנו, איננה אותה הארץ הטובה והברוכה, שהכתיחה לנו מראש, ורהוסיף, שנסכים להצעתו אנגליא, אם תתן לנו ארץ אחרת טובה ממנו. ביהר דבריו הוא פונה נגד אוסישקין והישוב הקטן שלו ומסכיר, שהישוב הקטן בלי רשות עושה את הדיפלומטיה לא-אפשרית. בדברים יפים ובחלומות לא נכבוש את הארץ. הרובר מגיד ששה מעמים למובת קבלת ארץ טובה מיד אנגליא. ממשלה אנגליא היא האחת, שיש לנו אליה יחס דיפלומטי, אם נדחה אותה אין לנו כל. השלמן בעצמו לא יתן לנו מאומה. לולא הצבנו דגל אנגליא מעל הבאנק היהודי בא"י היו שומרי השלמן סוגרים אותו. זה י"ח מאות שנה לא היתה לנו שעת הכשר בזו ואם נקל דעתנו בה דמנו בראשנו. הרובר מתחנן, שאם בכל זאת ידחה הקונגרס את אוגנדה, כל ישנה את הפרוגרמה ואת הקנות הבאנק, למען יוכלו האוגנדאים, לעבוד שכם אחד עם ציוני ציון. הוא מקוה, שעוד תבא עתה, שכל הציונים ישובו אל הצור המעוז הזה, שקוראים לו עתה אבן ננף; "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה".

אחרי דבר סיר מונטיפיורי לטובת ארץ ישראל וירומם את אהבת עמנו לארץ אבותינו, שרק בכח האהבה ישיגוהו וישיבנה. אחרי וכוז סוער מאד על אדות סדר היום (ק"ב איש רוצים לדבר) הפסיק הו"ר את הישיבה. את מונטיפיורי לא נתנו בתחלה לדבר, יען התיצב לפני מלך ספרד במלאכות היהודים הספרדים לחרפתנו.

אחרי הצהרים נשא מדברותיו מר שיר מאנגליא. הוא מוכיח, שאנגליא לא מצדקתה הציעה את הארץ לציונים, כי-אם להציל את מלכת הברזל, שכבהה שם בלי כל תועלת. ארץ אחרת לא תתן. זנגביל בעצמו אמר באנגליא, כי העניים לא יוכלו ללכת שמה ופה הוא מעורר רחמים, לחמול על העניים הרוצים ללכת שמה.

עוד אחרים דברו ואחריהם מר קאון מאנגליא הוא מוסיף על הצעה זנגביל, להציל את הפרוגרמה הבזלית. ויציע רוזלוציא, להורות לממשלת אנגליא על חסדה, אך אחרי שהתרים לא מצאה את הארץ ראויה לישוב, מבקש הקונגרס מממשלת אנגליא, כי אחרי שהכירה את ההסתדרות הציונית בתור כאי-כח העם היהודי, לא תמנע חסדה ממנה גם להבא ובאשר תבא שעת הכשר ליסד מושבות בפלשתינא או בארץ סמוכה לה, תעזרנה אנגליא להשיג את המטרה.

הדרשן חזן דרש דרשה ארוכה למאום בא"י. היום עבר ועוד נועדו יותר ממאה דוברים לדבר. אז הוצע לבחור בארבעה דוברים ראשונים. והקם מהומה בבית, מאות קולות נשמעו יחד ואיש לא ידע שפת רעהו. הארציים רקעו ברגליהם ויצעקו בקולות פראים, להפר את המו"מ ובזה עבר היום. הישיבה הבאה נועדה למוצאי שבת. בפעם הראשונה באו שומרים ומכבי אש אל היבל הקונגרס, לשמור את המנוחה. אחרים נאסרו במאסר. במו"ש התחילה הישיבה באותו השאון עצמו, שנממרה בו בע"ש. הו"ר הציע את הרזולוציא של הוה"פ הגדול, לדחות את מתנת אנגליא, כי לפי עדות התרים אינה מבשרה לישוב של עבודה האדמה ולהביע תודה לממשלת אנגליא על חסדה. ציר "פועלי ציון" לעווקאווסקי דבר בעד א"י, אף שרוב פו"צ הוא מן הארציים. ציר פו"צ בריקסמאן דבר בעד הארציית, לבכית, כי הרוב בקונגרס אינו רוב אמתי, כי פו"צ מרוסיא לא יבלו לבא לקונגרס הזה, כי להם עתה מלחמה אחרת בארצם ויזכר, כי ל פינסקער כתב בספרו, כי בכל מקום, שיתפשו היהודים מקום, שם הוא ארץ ישראל. ד"ר משלעגוב ממוסקוא אמר, כי גם אם תתן לנו אנגליא ארץ טובה אין לקבלה, כי אין צורך לנו בקולוניות, אדרבה יש לנו קולוניות זה י"ח מאות שנה יותר מדי ואנחנו צריכים למרבו. המרבו הוא רק בא"י. חזן מגיד, כי מפלגתו אינה מתנגדת לא"י, כי-אם נגד "רק א"י". אדולף שטאנד מלבוז פונה נגד זנגביל. הו"ר אמר, כי הקונגרס

אינו פרלמנט לבד, כ"א גם צבא; בצבא צריך להיות משמעת ואין בו מקום למורדים. וואונדערליך אומר: בהצעת אנגליא העמדנו בנסיון. הקונגרס יראה לכל העולם, אם אנשים אנחנו וכדאי לדבר עמנו. דברו עוד לא"י אבערזאן ולארציית ד"ר שטיין והמהומה התחדשה. בסוף נסו עוד הארציים, להוציא לעז על הקונגרס, כי הצירים לא נבחרו בראוי, אחרי שבכר הוציאו לעז על התרים, כי לא נשלחו בראוי. נקראה הודעת ועד הלגטמציא, להראות כי הכחירות היו בשדות, מלבד שלש שנפסלו. הרעש הלך וגדול, עד שבאו לירי מהלומות. הקולות לא חדלו וחצי שעה ד בבקר הגיע. והו"רסיום לישיבה. כן לוי

בול. יום ב' כ"ח תמוז.

בגלל המהומה של אמש גזרה ההנהגה הקונגרס, לסגור את היציעות בפני האורחים ע"ד סוף ענין מורח אפריקה. בזמירות רבה נכנסו הצירים היום את הבית אחרי שנבדקו ברמיסהם. הזמירות הזאת היתה נחוצה, כי אמש נמצאו בהיבל אנשים זרים, שהתאמצו בהרבות שאון ולהפריע את המו"מ. הישיבה נפתחה בצהריים. כל לפני הצהריים נשאו ונתנו ציוני ציון עם הארציים הקיצונים וידרשו מהם, כי יסכימו עכ"פ, כי גם בא"י אפשר לכונן מושבות, בהגיע השעה המוכשרת, כי אינה נרועה מארץ אחרת. סירקין וסיעתו עמדו על דעתם: בכל הארצות, רק לא בא"י. אז לא נשאר דרך אחרת רק לדחית את החברא הזאת בשתי ירים. ד"ר מרמורק הציע שנית להחליט, כי הקונגרס מחויב בעקרי הפרוגרמה לעמל לבונן מדינה יהודית רק בא"י וסביבותיה ודוחה כל יסוד מושבה בחוץ לארץ בין בתור הכלית ובין בתור אמצעי. ולבקש מאת ממשלת אנגליא, כי תתמוך ביר הציונים ביסוד מושבה ע"פ הפרוגרמה הבזלית. הקונגרס מעיד, כי ההסתדרות הציונית מבילה רק את היהודים המסכימים לפרוגרמה הבזלית. ההצעה הזאת התקבלה ברוב גדול. אי הגיע הרעש למרום קצו. הארציים רגזו ביאוש, בזעם ועברה ויתחוללו כמשגעים. נורדאו קרא למשגיחים על הסדרים, להכריע את הזועפים ביד חזקה. זנגביל מחה נגד ההחלטה באמרו, כי לפי הקנות הבאנק הקולוניאלי יש לו רשות, לכונן מושבות בכל העולם ואמנם אליו ערכה ממשלת אנגליא את הצעתה ואין ביד הקונגרס לדחות יסוד מושבות בחו"ל.

אז נעשה הצער הסבריע, אשר בו תלוי גורל עמנו להבא. ד"ר סירקין הודיע בשם חבריו הארציים הסוציאליסטים, כי ההחלטה סותרת את הפרוגרמה ומזיקה לעם היהודי, לבן לא ישתתפו עוד חבריו בקונגרס והם יוצאים מן ההסתדרות. הרוב ענו על זאת בקריאות ניל וששון. השמחה גדלה בבית, איש חנק את אחיו ויכרכו זא"ז וישרו שירי ציון ובלם רוממו את הנהגת הקונגרס. אבן מעמסה נגולה מעל כל לב. מתחררי ריב ומפחיו מדון יצאו והסכנה, שהיה בה הקונגרס חלף. קץ המרטיוריאליסמוס בא ביחד עם קץ אוגנדה והציונות נצחה נגד אויב פנימי חזק. הישיבה סימה.

הארציים זנגביל בראשם יסדו להם ארגוניזיא אחרת. אלה מהארציים הרוצים גם בא"י, אם אפשר יהיה להשיגה, נשארו בארגוניזיא הכללית וגם בקונגרס. אחרי הצהרים הציע נורדאו, כי הקונגרס יביע תודתו למר גרינברג על עמלו בהשתדלותו אצל הממשלה הכריזתית ובמשלוח התרים. הציר לעאן מניו-יורק מציע להביע תודה העם היהודי למשפחת המניסמר האמריקני הא"י על השתדלות המנוח לטובת היהודים הנרדפים ברוסיא וכרומניא.

ד"ר קאקעש, חבר הוה"פ הקטן, מרציא על אדות התקנות החדשות של הארגוניזיא הציונית. על פיהו תחלק ההנהגה לשלשה ראשים: הדירקטוריום, בן שלשה חברים, להנהגה המדינית ולתוך בין הציונים ובין הממלכות, הוה"פ הקטן, בן חמשה חברים, ששלשה מהם ישבו בעיר אחת, להנהגה הפנימית, והוה"פ הגדול בן כ"ג חברים בכל הארצות, לעצה ולהנהגה הנלילות. ע"פ ההחלטה החדשה ע"ד דחית הארציים מתוך ההסתדרות יחליט הקונגרס, לבלתי קבל שקל רק מיהודים המודים בכל הפרוגרמה הבזלית. ד"ר באדענ-היימער רוצה, שההנהגה תחלק רק לשני ראשים: הדירקטוריום והוה"פ הגדול. הדבר נמסר לוועד מיוחד. — גראנעמאן מרציא ע"ד הפרפגנדא וההעמולה. בן-לוי.

בול. יום ג' כ"ט תמוז.

הישיבה הראשונה אתמול בבקר נפתחה בובוח ע"ד הארגוניזיא. הענין נמסר לוועד בן ל' חברים. הפרופסור ווארבורג מרציא ע"ד פעולת ועד פלשתינא. פעולותיו היו: לחקור את א"י ואת פריה ואת מינרליה ואת אופן ישובה, לדרוש דרשות, לאסוף

ספרים ולהוציא עתון על אדות ישוב א"י. הועד דורש, כי כל הציונים ואף כל היהודים, שלהם רגש יהודי, ישתתפו בעבודת א"י ובה הגדל השפעת היהודים בארצם ומצבם המוסרי של הציונים יתרום. סדר העבודה בא"י בן הוא. א) לחוק ולהרבות את היהודים יושב בא"י באופן כשר, שיבטחו בהם, להרים את מצב היהודים בערי א"י בחנוך ובהמצאת ענפי פרנסה, ב) לרכוש בא"י את כל גורמי הכלכלה בעזרת מוסדות הציונים. ג) לברוא מרכז קודמורי בא"י בהקמת בל המוסדות הנחוצים. ד) להשתדל בהטבת ממשלת הארץ ובתי הדין. ה) להשתדל להשיג משרטר ליישוב הארץ ע"י יהודים, שינהלו בעצמם את עניניהם. — ה"ר סאסקין הודיע ע"ד עבודת חקר הארץ. הועד מוציא לאור את הירחון "אלמניאלנד" וספרים וחברות בענין הישוב בארצות המזרח ויערוך שעורים בקטעין וביבול. הועד חקר גם את ארצות אוזא הקטנה וסוריא ויחל להנהיג את הרבות צמר-גפן בא"י ע"י פועלים יהודים. הרב הצליח. הועד הבין אמצעים, להנהיג בא"י מלאכות ביתיות ואומנות. בזה ירום המצב החמרי והמוסרי של היהודים בא"י. בזה יקל לנו גם להשיג את ארצנו. כי הטענה, כי א"י לנו היתה לפני י"ח מאות שנה אינה חוקה בעיני הממשלות ולנו לבקש טענה אחרת, כי אנחנו הרימונו את המצב התרבותי בארץ.

פרופסור ווארבורג הציע להקציע ככר בא"י במקום היסטורי לזכר מנהיגנו ולנמוע בה יער זתים בן עשרה אלפי אלנות ולזה דרושים ששים אלף מארק. לכן יאספו הצירים כסף כל אחד במקומו, למען נוכל להחל בדבר הזה בחרף הכא. אחר הצהרים חפצו ארכעים דוכרים לדבר ע"ד ישוב א"י ולא נתנו לבחור בדוכרים ראשים, כי זה בעיניהם עקר עבודת הקונגרס. החלט שכל דובר בל ידבר יותר מחמשה מינוטים. אחרי שדברו רבים נפסק הענין ויחלו לעסוק בענין הבאנק ואח"כ בענין הקופה הלאומית. חבר הוה"פ הקטן מוריע, כי בקופה הלאומית נמצא עתה הון 42000 ליטרא שטרלינג (מיליון ושמונת אלפי כתר). קבוצת הכסף ברוסיה התמעט לרגלי המלחמה והמהומות. הוצעו הצעות שונות ואופנים להרבות את הון הקה"ל. ד"ר ל. קאהן דבר ע"ד משפטי טורקיא. רוב ארמת א"י שייך למלכות ואת הארמה הזאת אפשר לנו לרכוש. הדובר מציע, לבלתי קנות ארמה בא"י בכסף הקה"ל לפני השגת המשטר.

אויסישקין וד"ר מרמורק מציעים רולוציא בדבר ישוב ההוד, המתאימה כמעט כלה לסעיפי העבודה של ועד א"י הנ"ל, ומסיימה: הקונגרס דוחה כל ישוב קמץ בלי סדר על בסיס הצדקה והתמיכה. באספת בעלי מניות הבאנק נקרא חשבון השנה ותהי הכנסה נקייה, אחרי כל ההוצאות 6348 ליטרא שטרלינג. דיבידנדים יקבלו בעלי המניות שני % ומחצה. סך שני אלפי ל"ש ישאר בתור קרן-רזרבה. ובוחים עוים ונמרצים העירה ההצעה לשנות תקנות הבאנק, שלא יוכל לעסוק בהשגות ארץ רק בא"י ולהרכיז גם פעולת עסקיו הקטנים רק בא"י. האונג-דים התנגדו בכל עוז. ההצעה התקבלה, וואלפואהן מודיע, כי בשביל ילדי הרצל נאספו עד כה שמונת אלפים ל"ש. הקונגרס קצב סך 2000 כתר לשנה לביה"ם לנערות ביפו.

בול. יום ג' כ"ח תמוז.

ימים נוראים היו הימים האחרונים.

הימים היו ימי מלחמה עזה וקשה. ביום הששי החלה המלחמה, מלחמת האונגדיסטים והטריטוריאליים עם "ציוני ציון". איני רוצה פה לדבר בפרוטרוף על אדות הוכחות, ההרמזים הגדולים והארוכים, כי בוראי יודעים כמה כבר לקוראי המצפה". הנני מסתפק רק בהשקפה כללית וקצרה על כל הנעשה והנשמע. ביום ו' בבקר החלו לדבר ע"ד הצעת מזרח אפריקה. בנקודה זו התרכזה מלחמת "ציוני ציון" עם מתנגדיהם. לא אונגרה העקר, אלא הפרינציפ. אחת לנו, אם אונגרה מוכשרת להתישבות היהודים או לא, אחת היא לנו אם אונגרה היא "ארץ זבת חלב ודבש" או "ארץ אוכלת יושביה". העיקר הוא, כי הציונים האנטיים לפרוגרמה הבזלית אינם יבולים, אינם ארזים אלא תועים ביישוב היהודים על טריטוריה אחרת חוץ מארץ ישראל.

כשלושה ימים ישבו "ציוני ציון" בפרייבורג בכדן ויתוכחו על ארות השאלה הטריטורלית ועל אדות מבססי המלחמה עם המתנגרים לא"י ויבאו לידי הרזולוציה הידועה, שנתקבלה גם בקונגרס ברב קולות.

עתה אין מקום עוד לשום שאלות אחרות ע"ד טריטוריות שונות במחנה הציונים, עבשו עליה בידי

הציונים האמתיים והנאמנים לעמם ולרעיונם לטהר את ההנועה הציונית מכל חלאה וביום א' בבקר היה הרגע ההיסטורי הגדול, שעת קבורת הרעיון הטריטוריאלי, היום הזה הוא לא רק נצחון "ציוני ציון", כי-אם נצחון כל העם העברי. כאשר נתקבלה הרזולוציה של ציוני ציון קם הד"ר סירקין, ראש הציונים הסוציאליים ויוריע בשם כל מפלגתו, כי אחרי שנת קבלה הרזולוציה אינם יכולים להשאר באולם הקונגרס. לנו לשלום אדוני הטריטוריאליים! פנו לנו הדרך לארץ ישראל! המיר הייתה היסוד הרקוב בתנועתנו ועכשו אינכם רוצים להשאר במחנה הציונים. לכו, לכו! לאחי הציונים האמתים הנני קורא, כי יקומו עתה לעבודה אינמסיבית בשביל התפתחת תנועתנו הציונית, בשביל החית ישראל ושפתו בארץ ישראל.

* * *

הנני חפץ להקריש מלים אחדות למפוסים אחדים הלוקחים חלק כראש הקונגרס השביעי. כידוע שררה באולם הקונגרס במשך הימים האחרונים מהימה ומבוכה, אבסטרקציה גדולה שיושבי השמאל, הלא המה הטריטוריאליים והאונגדיסטים, עושים על צעד ושעל. מנהלי האבסטרקציה הזאת המה האנשים האלה:

ד"ר סירקין, הוא איש קמץ ופקח גדול. אף כי סוציאליסט הוא, בכל זאת אוהב הוא מאד את הכבוד והכח וזה כבר חפץ להיות "בעל אנרוף". תקיף, איזה מושל ושר... כבר בקונגרסים הקודמים בקש סירקין זה למשול, אז היה הוא הראשון לברננים אחרי הרצל, אך בשעה שחי המנהיג הגדול פחד מר סירקין לפתוח פי...
אך הארי מת והפרעושים מכרברים...

סירקין חפץ להיות "ראש" ויעבור וישתדל בכל כחותיו, ליסר מפלגה מיוחדת ויסד את המפלגה החדשה "ציונים-סוציאליים". ובשעה מוצלחת נמנה מר סירקין להיות לראש ולמנהיג המפלגה הזאת. אינו חפץ הפעם לדבר ע"ד אופי המפלגה הזאת בפעם אהרת אדבר, היום רוצה אני רק להגיד כי הציונים-הסוציאליים האלה יוכלו היות סוציאליים אמתיים, אך בשום אופן אינו יכול לחשוב אותם לציונים טובים ואמתים, כי כלם מתנגדים להפרוגרמה הבזלית ובוועטים ברגליהם בכל הקרוש לנו.

הד"ר סירקין הוא "בריה משונה" מאד, קשה להכין את האיש הזה ואת שיחו. הוא אינו האיש המסור בכל לבבו ונפשו לאיזה איריאל, הוא עושה מה שעושה מפני שצריך הוא בעבור סבות הירועות רק לו לעשות...

והד"ר סירקין זה הוא אחד הסקנרליסטים הגדולים על הקונגרס הזה, הוא שר-צבא האבסטרקציה, הוא וסיעתו, לו היתה האפשרות בידיהם, אז בוראי צוו לחלית על העץ את אוסישקין ובל "ציוני ציון". ח"ו, זהו האיש השני מצד השמאל, אחד הצעקנים והדברנים נגד "ציוני-ציון". יושבי הו"פ יודעים אורטו, המה יודעים כי מר חזן זה הוא מגיד ודרשן נפלא, אך איש שאינו עומד על דעתו, איש שאינו יודע כלום רק לעשות רשם על שומעיו בפרוות מצלצלות וניבים נאווים. יפה ונעים היה לי לראות את חזן זה הנמנה כביבול להוראים" והוא בעת אבסטרקציה עמד על הכסא ויחד עם חבריו הסוצי-אליסטים שר שירים, רקד ויפזז כנער שובב...

יצקן והלל צייטלין. הנה גם המה מיושבי השמאל וממנהלי הסקנרליסטים. שניהם סופרים המתהבהבל ביניהם: הראשון הוא פטפטן גדול, כתבן, שבפוטמוזיו הוא מביא את הקראים לידי הקאה, איש שאין לו ידעה רבה מאיזה חכמה ומדע, איש היכול להיות סופר רק בעתונות עבריות... הלל צייטלין הוא סופר בעל כשרון, אך סופר "בעלי בית" ומחשבותיו הנן מחשבות בעל בית עברי הרואג לעמו העברי... האדם העליון הווילנאי הזה ג"כ שייך לדצעקנים הגדולים, החפצים איזה דבר ואינם יודעים מה המה רוצים.

בכל עת שהיתה אבסטרקציה התכוננת בשני הטפוסים האלה. כפראים ממש רקדו על כסאותיהם, ועקו ויפרפרו במשגעים ממש... להם שייך גם ישראל ונבילה, אך הוא לכל הפחות איש איירופי, נמוסי ואריבי. בקונגרס השביעי אנו רואים את זנביל והוא לא רק טריטוריאלי נלהב, כי-אם מתנגד לפרוגרמה הבזלית. בקונגרס הזה התחבר זאנביל עם סיעתו של סירקין ויעזרו לעשות אבסטרקציות. זנביל קרא בנאומו לנורא בשם בונד (פערעשהער), זנביל אמר כי הקונגרס הזה הוא האחרון, וידבר דברים, שרק מפי אנטיציוני נלהב רגילים אנו לשמעם. עוד ישנם בין יושבי השמאל אנשים כהד"ר שמיין והד"ר

אווינאוויצקי. אך אין בדאי לדבר על אדותיהם ובשעה שהנני מתכונן באנשים האלה הנני קורא: הארי מת והפרעושים מכרברים...

* * *

זה עתה נודע לי, כי הטריטוריאליסטים והאונגדיסטים התחברו יחד ורוצים ליסד הסתדרות מיוחדת. המה מהאספים מדי פעם ומדברים ומתוכחים ע"ד הסתדרותם זו החרשה ועתידותיה. והמה מאמינים, כי יעשו דבר מה, והסתדרותם זו תביא תועלת לעם העברי, המה שוכחים כי העם העברי לא ישמע בקולם, העם העברי יבין, כי כל האדונים האלה סירקין וסיעתו לא בעלי טובותיו המה...

* * *

אתמול ישבתי בהקאפע של הקאזונה אחרי האספה אצל שלחן אחר עם מר גרינברג מלנדון, ארתו האיש הידוע כל כך מאז ששמענו בפעם הראשונה ע"ד שאלת מזרח אפריקה. דברתי אתו, על אדות ענינים שונים. והדברים היווה חשובים ונכבדים, שהגיד הנני חושב לנחין לתת לפניכם, קוראים נכבדים, "כועס אני המיד — אמר לי מר גרינברג — על האנשים החושבים אותי לטריטוריאלי או לאונג-דיסם. המיד הייתי ציוני, התנגרתי לכל טריטוריה שהיתה. הטריטוריאליים המה מתנגרים לפרוגרמה הבזלית ואינם ציונים. בשעה שבאה הצעת ואר-על-עריש הייתי מתנגד נגד ההצעה הזאת ואכתוב להרצל, כי לא יקבל את ההצעה הזאת, יען בי מוכרחים אנחנו לשאוף רק לארץ ישראל ולא לקבל הצעות ארצות אחרות".

עתה גרינברג באמת "ציוני ציון" נאמן ומתנגד לכל שאלה טריטוריאליה, שיכניסו בתנועה הציונית. ש. מילנר.

בול. יום ג' כ"ח תמוז.

רשימות מהקונגרס השביעי.

כאשר נתקבלה הרזולוציה הידועה מ"ציוני ציון" יצאו הארציים עם האונגדיסטים ורוצים ליסד הסתדרות מיוחדת. כל היום יש להם אספות. היום נודע לנו כי היום בערב בשעה השמינית יפתח קונגרס מיוחד, של הארציים והאונגדיסטים בבול באולם שפיץ! ראש הקונגרס הזה יהיה העורך-דין יאסינובסקי מווארשא. אמרו לי כי המפלגה של הציונים הסוציאליסטים לא התחברו עם הטריטוריאליים. הארציים והאונגדיסטים רוצים, כפי ששמעתי, להשאר בהסתדרות הציונית בתור ציונים ומיסדים גם הסתדרות מיוחדת טריטוריאליסטיה, לבוא עוד במשא ומתן עם אנגליא ע"ד טריטוריה. מחר יסגר הקונגרס, והקונגרס של הארציים נפתח. רוב הצירים והאורחים ישארו פה, יען כי עוד תהייה אספות רבות ואומרים כי תהיה גם הקונגרס-ציה של ציוני רוס"פ, שמפני הסקנרליס מצד הארציים לא היתה לפני הקונגרס. אנשים רבים נשארים להשעורים, שיקראו פה פרופיסורים ידועים ע"ד הישוב בא"י. המה מענינים מאד.

בל קוראי עברית וכל המתענינים בשאלות עמנו יורעים ע"ד "בית נאמן", הלא היא הביבליותיקה הלאומית, שהחל הד"ר חזנוביץ ליסד בירושלם. הרבה הרבה מאד עבד האיש הזה בשביל הביבליותיקה הלאומית בירושלם. אך לדאבון נפשנו קולו לא נשמע. לפעמים רחוקות קבל מפה ומשם נדבות, פרומות אחרות למופת הבנין הזה ובשנים האחרונות לא היה אף איש אחד, שיעמד לימינו. היום הציע הד"ר היינריך לוי, עורך העתון "יודישע רונדשוין", בקונגרס לעזור בכל אפשרותנו ליסד את הבנין הזה. היום בישיבה השניה נתקבלה ההחלטה ברוב קולות ובמחיאית בפיס ממושכה, כי הקונגרס צריך לעזור בכסף (4000 פר' לשנה) ועל הציונים לעבוד בכל מה שיש באפשרותם לבנות במהרה את הבנין ההוא. (כל הקונגרסים החליטו כן והוה"פ לא נתן. המעי.)

* * *

בבוא מנהיגנו אלינו בא כאיש עשיר ויפרר ממנו כאיש אביון. את הדברים האלה שמענו בנאום הד"ר נורדאו ע"ד הרצל. הרצל הקריב את נפשו ואת כחותיו ואת כל הונו על מזבח האהבה לעמו וישאר את אשתו וילדיו בעני ובמחסר. מה נורא ואיום הדבר! ויבאו תיכף אחרי מות מנהיגנו חברי הוה"פ ויוציאו קול קורא לעמנו לבוא ולהושיע למשפחתו. והנה היום כישיבה השניה הציע הפרופסור ורבורג מברלין, כי על הקונגרס לבוא ולהושיע את משפחת הרצל ולתת מקופת תנועתנו 4000 כתרם לשנה כמשך עשר שנים. ההצעה נתקבלה פה אחר.

הר"ר נעמיראווער מציע לרשום בספר הזהב את רש"י ליום מלאות ח' מאות שנה מיום מותו. ההצעה נתקבלה ברוב קולות.

היום בערב אחרי ישיבת הקונגרס היה אספת פועלי ציון וידברו ע"ר הפרוגרמה שלהם. אחד מהם יקרא הרצאה נגד הסוציאליסטים העברים, אשר בהסתדרות הידועה בשם "בונד" ברוסיא. וראה התלגרמות בסוף הגליון.

מתוך דברי נורדאו בפתיחת הקונגרס.

... מות הרצל הביא על הציונות שבר גדול. כלנו התרגלנו, כי הוא לברו יחשוב ויעשה למעננו וכהערינו פהאם היינו כמו הוסר ראשנו מעלינו. נשאנו עווננו, כי העמסנו את כל העבודה והאחריות על היחיד. עתה עת להתעורר ולהתעורר לעמד ברשות עצמנו. מהנגרנו ששו באמרם כי עם הרצל מתה גם הציונות; נראם נא, כי מען. עלינו להוכיח את העולם, כי אין הציונות מעשה איש אחד. עליכם להקביל את הסתדרות הנועהנו אל המצב החדש, שנתהוה כמות הרצל. — בתוך צבורנו קמה מחלקת ואחדותנו בסכנה. גם בהיותנו כלנו בעלי דעה אחת הלא חלשים אנחנו ומכל שבן בהפרדנו ובכלותנו את כחנו הרפה בריב בין איש לאחיו, הלא אז נהיה חסרי אוניום. מפלגות נלחמות זו בזו בקרב הציונות הנן אבור עצמנו לדעת, לא פחות ולא יותר. הנה קמו אנשים בקרבנו המתכנים ציונים ובשבילם התמוטטה פרוגרמנו. עליכם להגיד עתה אם עוד הפרוגרמה הכזוית היא הבסיס הנכון, אשר עליו אנו עומדים או העזבוהו כרגל אחת או בשתיים. אל נא יהיו העם היהודי וכל העולם בספק על אודת חפצנו.

על אדות קצרי-הרוח, אשר בקרבנו, שאינם יכולים להמתין עד שנשיג מקלט בטוח בארצנו והם דורשים, לשוב אל הישוב הקטן, אשר הנסיון הורה קלקולו, עליכם יהיה להגיד דעהכם, אם נסוג אחר אל חבה-ציון הישנה שלפני הרצל, להושיב בהתאמצות כחות כל ישראל משפחות אחרות בא"י, למען היות לנו מעט נחמה או נלך בדרך, אשר סלל הרצל והציונות היה הנועה תבל גדולה, אשר לא השקט עד אשר תבונן לעמנו הנאים נאותים לחייו בעזרת הממשלות, לרוחתו ולתועלת ההרבות. אקוה, כי בחכמתכם המצאו דרך ממוצע, אשר בו נעשה במקצת חפץ קצרי-הרוח, מבלי לצמצם את הציונות במדה הזעירה, שהיתה בו כשנות השמונים.

ככל עת הגדנו, כי אין הציונות חכרת צדקה ונדבות לא נחלק. מטרהנו גבוהה יותר. אנחנו רוצים להביא את עמנו לידי כך, שלא יצטרך לנדבות, אך לא נשכח, כי לנו, בתור החלק המסודר והמחובר האחד בעמנו, גם חובות אחרות לכל עמנו. עלינו לתת משען, מגן מוסרי וממטח ליהודים נולדים, כמו שימצאו כמצב טבעי אצל ממשלת עצמם. עלינו לעמל בשביל היהודים הסובלים מרשע וזדון, אשר חייהם או הונם בסכנה, אשר ממשלות רשעה עושים אותם ככלי מוליך הברק, למען יכלה במ המון הסוער את חמתו. עדים אנחנו עתה למקרים כבירים בעולם ובלם יקרו אותנו ביחוד, יען כי מפורזים אנחנו בכל הארצות. עלינו להביט בעינים פקוחות על הנעשה. ולהרים קול העם היהודי בכל שעת הכשר. למהפכה העתידה לבא ברוסיא תהיה השפעה עצומה על גורל שש מיליוני יהודים. הציונות, אשר חפצה הוא חרות, תחיה והתרוממות, תחטא לעצמה, אם לא תלחם בעוז למען החפש והאור נגד העריצות, הלחץ המוסרי וכל כחות החשיכה. אמנם איננו מאמינים, כי בהשגת חרות ושווי הזכויות, ברוסיא תפתר שאלת היהודים, תקותנו רק תחיה עמנו בארץ אבותינו. אך ככל זאת לא ימנעו היהודים ברוסיא להלחם שכם אחד עם הטובים והישרים בעם הרוסי בעד חקים טובים, אשר יתנו גם להם את זכויותיהם, כי רק יהודים חפשים יוכלו להיות אזרחים טובים בארץ היהודים. היהודים יעמדו על נפשם בכל עוז נגד עוזרי ממשלת הרשעה, אשר תשכרם לרצוח את היהודים ולהשחית הונם, עד אשר יסכינו הרשעים לירא מפנינו.

... הנועה, שהקפה את העם הערבי, תוכל על נקלה לנשות בדרך, אשר תגע בו גם בפלשתניה. אז תגיע ארץ אבותינו, כמו שהגיעה זה כמה פעמים בדורות הקודמים, אל מרכז הפוליטיקה של העולם. הממשלה הטורקית תהיה מוכרחת להגין בכלי נשק על שלמונה בארץ ישראל ובסוריא וממשלות אירופה תבאנה במבוכה, כמו ככל פעם, אשר יפרעו הסדרים במקומות, אשר קנאתן זו בזו תשמור עליהם, במצב כזה אולי תשכיל ממשלה מורקיא, כי אך טוב לה, להושיב בא"י ובסוריא עם רב, חזק ומסודר, אשר עם שמירת זכויות הושביותן מקדם לא יתן לנגוע במלכות השלטן וילחם בעדה בכל מאמצי כחו. גם לאירופה נטיב בזה, לבלתי תת להחליף שם את השלטון הקים ולא תצטרכנה הממלכות להתערב בעצמן, והדיפלומטים יודעים את הסכנה הצפויה לממלכות מהתערבות בואת. אבל למען תבטחנה הממשלות כרצוננו ובכשרוננו בענין בזה, עלינו להוכיח למורקיא ולאירופה, כי ראויים אנו לכבוד בנו. לכן עלינו לחיות באחרות, לגשת באמץ-לב אל מטרתנו הקבועה ולא נשה מן הדרך, עלינו לחזק את הסתדרותנו ולשכללה. אין איש יכול לגלות את סתרי ההשגחה. מבלי משים תוכל ההיסטוריא לתת לנו שעת הכשר ועלינו להשתמש בה מיד. ואם לא נהיה מוכנים לה אז נאבדנה בידים ואולי לא תשוב עוד. אוי לנו, אם יאמרו עלינו בעת ההיא: "הרגע הגדול מצא דוד קמן".

רואים אתם מה גדולה חובהכם ומה כבדה אחריותכם. החלטותיכם תכרענה בהתפתחות הנועהנו. בכס תלוי הדבר, אם תגרל ותתגבר או תאבד בתהו ובהבל, גורל הציונות בידים. הואילו נא להראות, כי שמורה היא בידים נאמנות ולא האכר. מי יתן והכאנה ממועצותיכם נחמה ותקוה טובה לעם היהודי!

ענינים מדיניים.

המרידה ברוסיא. בניזוני נאָווגראָד ברוסיא הפנימית מתאסף בכל שנה בעת הזאת ירד גדול לכל רוסיא ואויא. בשבוע שעבר התקוממו הריקים והפוחזים וכל הולכי במל ויכו את הסותרים ויבזו הונם. מלחמה התחוללה בחוצות, מאות אנשים נפלו חללים ובהם גם יהודים רבים. השומרים לא התערבו, כי לא היתה דמונסטראציא נגד הממשלה. ואין שוטרים וחיל ברוסיא דק להגן בעד התקיפים. — מרידות האכרים בארצות, אשר על חוף הים הבלטי מתרבות. האכרים הורגים את האשכנזים הנאים בעלי האחוות ושוללים רכושם. בבית הצאר נחלפה שוב השמה. הצאר נוטה עתה לנתינת החרות. בישיבות האחרונות של ועד המניסטריום החת יד הצאר נועצו על שנוי הצעה המניסטר בוליוגין בדבר הפרלמנט הרוסי ברוח לברלי. מי יודע כמה פעמים תתחלף עוד השמה במרם יברא החוק ואף אם תברא קונסטיטוציא הלא הרשות ביד האדמיניסטרציא לשנויה.

המלחמה. היפנים התחילו לכבוש גם את יבשת רוסיא עצמה כאשר נהר אומאר אל הים מחוץ לגבול מאגדשור. כבר נכבשו ערים אחרות. סאחאלין כבר נכבשה כלה. ושר צבא רוסיא דינעוויטש עודנו מתפאר לפני אדונו, כי כל חילו גבורים ונבונים הם לכל גבורה ומסירת נפש ואין ספק לו, כי עתה ינצחו הרוסים. גם הקיסר הבטיח את צירי האכרים, שבקשוהו להמשיך את המלחמה, כי לעולם לא יעשה שלום ע"פ הנאים, שיביאו הרפה על רוסיא הגדולה והמפוארה. נראה אם ישמור הבטחתו.

על המצפה.

המשיח המשגע כבול.

כבר ימים אחדים לפני הקונגרס יכולים היינו למצוא פה איש לכוש כגדים לבנים, הקורא את עצמו

בשם "בנימין הצעיר" או "משיח בן דוד". שמו בנימין ווכסלר והוא בן ארבעים וחמש שנה. נילד בעיר שוואבאך בכייערן, למד פילוסופיה באוניברסיטה בהיידלברג, וזה כשנים אחדות הוא נוסע מעיר לעיר ומכנה את עצמו בשם משיח בן דוד. הוא בא בולה לדרוש, כי הקונגרס יכיריהו בתור משיח ויעמוד לעזרתו. הוא מאסף מדי פעם בפעם אנשים ומטיף ביניהם, גם מפיץ "קול קורא" שהרפס. כבואי בולה התודעהו אליו וכשעה המימה ישבתי בחדרו ואדבר אתו.

"ר' שלח אותי — אמר לי המשיח — לגאול את עמו ולהושיעו. בדברים ל"א י"ח כתוב לאמר: "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה". במקום אחר כתוב: יקומו ויעורכם ויהי עליכם סתרה. והנה משה רבנו ראה כבר ברוח הקדש, כי בתרס"ה (הסתר, סתרה בגי' הרס"ה) יבוא משיח וד' יציל את העם ויגאלנו ואנכי האיש הזה, שד' שלחני". הרבה דבר אתי המשיח הזה ובדבריו הרים את ידו הימנית וכאשר ההבוננתי בפניו ראיתי, כי איש משגע עומד לפני. הוא אמר לי, כי "הציונים המה בני עשרת השבטים", הרצל היה לפי דעתו משיח בן יוסף והוא משיח בן דוד. יותר משלש שנים ישב בירושלים ויטף כי משיח הוא ויבא לגאול את העם העברי. והזהר הזהיר לשמוע בקולו. בשבתי אתו קרא לפני את נבואותיו הנדפסים בספרו "מזבח בנימין", קבוצת חלומות ונבואות. שפת הספר קשה מאה להבין. שם הוא מנבא עתידות. כאשר שאלתיו האמנם, מאמין הוא בנבואותיו אלה, ענה אותי, כי "כל אשר הוא מנבא הוא מקבל מאותו המקור, שקבל משה רבינו". מנבואותיו ספר לי המשיח המשגע, כי כבר לפני חמש שנים נבא, כי יהיה פוגרם בקישינוב וכי תהיה מלחמת רוסיא ויפן ואז כתב תיבף מכתב לקיסר יפן, כי בקרוב מוכרח יהיה להלחם ברוסיא. עשרת חדשים לפני מות הרצל כתב מכתב למנהיגנו המת, כי יחזור בהשובה, יען כי קרב קצו. להלורד סליס-בורי ולהאב הקדוש מרומא לעף הי"ג כתב מכתבים גדולים, כי עוד מעט וימותו.

הוא כתב מכתבים רבים לקסרי רוסיא, אשכנז ומורקיא, כי יעמדו לימינו ויאמינו גם המה בו, כי משיח בן דוד הוא. בשבתי בחדרו כתב מכתב גדול לסולמן. רציתי לקרוא אותו ולא נתן לי, באמרו: כי המכתב הזה הוא דיפלומטי ואין לו הרשות, לתת לקרוא את דבריו לאחרים.

הוא מחבה פה למכתבים מאת קיסרי רוסיא ומורקיא. פעם אחת בא עמי יחד אל בית הדואר לקבל מכתבים לדרישה (פאסט-רעסטאנט) וישאל את הפקיד, אמ אין מכתבים בשבילי מקיסרי רוסיא ומורקיא. הפקיד הביט עליו וישתומם מאד.

הוא מפיץ "קול קורא" בכל הלשוניות. הנני נותן בזה את "קול הקורא" בעברית, הנדפס בגליון גדול, שהוא נוהג לכל השואל, כלשונו בכל השבשים הנמצאים בו.

עיר "מורה נבוכים" י' בסיון לשנת "קרב יום אדם" — כי ידין ה' עמו לפ"ק.

קול קורא לכל בתי כנסיות או חברות למיניהם רק שלא פרצו ברית קדש של שבת או מילה! כגואל הראשון גם אני ערל שפתים, ולא איש דברים". דרשות ואסיפות עברו אין מספר — והעפר (!) אין. יש לנו מנאימים ובעלי לשון שמוקמן שבהם קמנתי מעבות מהני ומנין לי כח להבות "ארץ בשבת פ"י" אם גם "תבן" עוד לא יש לי להאכיל, "האריה בכקר" אבל ההלל לא להמלל רק לבעל המעשה! לכן קראו במתינות ובעיון העילים הנוספים לעת, "ואנכי המתרגו" — על כל הרעה אשר עשה כי תבחנו אם האמינו בה' ובנביאיו אם באמת תרצו גאולה ארץ הק' ובלב ושפה אחת תתפללו: "ואת צמח דוד תצמיח במהרה בימינו" או אם כולה רק תפלת שוא הבל ושקר ולא תצפו, כי אם לסעורת לויתן ולבצע גופני כל איש ואיש על פי מעמדו! אני עושה את שלי ועוזרי מעם ה' עושה שמים וארץ והוא גם

יקום נקמתו מכל אויביו. ב' דברים הראשונים שאחיש כל ציונים משיחותיהם ע"פ דברים י"ח, י"ט המה:

א. הוצעה שמאמינים שאני מוכן ומוזמן מן השמים להשתרל כדרישה ארצם עם הממלכות הרוממות.

ב. הוצעה שימלאוני כח להושיט כקשה בשמם להשולטן להשיב לנו ארצנו שיש עוד בידו או ברשותו ו בלי כסף כי "בחנם נמכרנו ולא בכסף נגאל". "לה" הארץ ומלוואה" ולא נהן רשות לשום אומה לגרשינו או למלא את מקומינו כי אם עד זמן קץ גלויהנו המצוין בתנ"ך וזה כבר הגיע. כן נתפלל ג' פעמים בכל יום לאוני כל העמים ולמה נירא לבא באחרות פעם אחת ולהרעות בחצוצרות לפני אפריון השולטן "ונזכרנו לפני ה' אלוקינו ונושענו מאיבינו"? השופט כל הארץ הוא גם אב הרחמים לכל פעול הכי יעשה דין ומשפט על שר הישמעלים המסוגל כבר מברכת אברהם. לו ישמעל יחיה לפניך" למלא מקומינו אם יש לו להשיב שהאומה הישראלית אף פעם אחת לא שאלה את ארצה כרת וסדר ממנו! אמת שנשבענו להמתין לאהבה עד שתחפוץ ולא עשינו — ולא נעשה מלחמה אבל הוא השם אמר: הרנינו גוים עמי כי הם עבדיו יקום — וכפר אדמתו עמו".

אני "עני" וגם "לרוכב על חמור" לא ארגל לכן אבקש בעלי דפוס שיוציאו פירושי על תורת משה "חמדה לתשובה" בעיברי מיימש ודברים אחרים לפי דרישת השעה.

הפיצו נא גליון הזה בכל תפוצות ישראל ושלחו תשובות בחזרת הדואר לבאזיל אולי אפשר להכניס גם הציונים תחת אגודה עמנו. עקרי הגאולה המקוה ע"פ התנ"ך ובאיוז אופן להשיגה אציע לפניכם בהיות אנשים לשמועה.

נאום בנימין הצעיר
נהנו לשון "קול הקורא" של בנימין הצעיר המשיח המשגע, כשאנו מדברים אתו ע"ר ענינים אחרים הוא מדבר ברצינות ומדבריו נוכל לראות, כי הוא איש מלומד ויודע שפות רבות, אך בשעה שהוא מדבר על אדית עצמו בתור משיח, אז אנו רואים, כי חולה האיש הזה, משגע במלא מוכן המלה הזאת ומחלתו היא אחת המחלות הידועות בחכמת הפסי- חיאטריה בשם "מאניה רתית". בבאו לבזל חפץ למצוא לו ארפמים ותלמידים רבים ולראבון לבבו אינו עושה פרי וכל האנשים מביטים עליו כעל מטורף בדה...
בזל ש. מיל נר.

גבורתם. אותות הכבוד נתנו להם ולכסף המה מצפים זה חצי שנה ואיננו. הפקידים הרמים שלחו יד בכסף הנועד להם והם משמיטים אותם עד שהכרחו לחזור על הפתחים או לשלוח בנגבה ידיהם. רבים התכבדו אל המורדים והיו למכת מדינה בעיר הממלכה. עתה מחזירים אותם בחזק- יד אל מקומותיהם בלי כסף.

רעב ברוסיה. צרה אינה באה לכרה, אל החרב והמהומה בא גם הרעב ברוסיה. נשם לא ירד בקיץ הזה ואין מה לקצור. האכרים צפויים למות ברעב לרבבות וברוסיה אין רשות לאזרחים אף לתת צדקה לאביונים; הכל ביר הממשלה. והממשלה, גם כשהיא עוזרת רעבים- תאחר המועד ובבוא הכסף חסר חציו, כי ירד אל כיסי הפקידים.

עוד עם אחד, שהחשה עד כה כרוסיה ולא מצא עוז לרוש משפטו, התעורר, להלחם בקרב כל העמים הנלחצים בחבר הגנבים והרוצחים הנבערים מדעת, המכנים עצמם "ממשלת רוסיה". העם הזה הוא העם הרומני או המולדאואי, היושב בנסרביא. המדינה הזאת ממזרח לארץ מולדאו הרומנית ומנגב לפודוליא. היתה לפני חלק מנסיכות מולדאו תחת יד הטורקים ופני מאה שנה לקחה הרוסים מיד הטורקים ויעשו את העם היושב בה לעבדים נדכאים. גזלו שריהם, הושיבו שם פקידים רוסים וכהנים רוסים ללחצם. יסרו ב"ם רוסים. לפני שבועות אחרים נהרג בפקודת הממשלה ראש אצילי הרומנים, על אשר השמיע קולו להציל את ארצו. עתה התעורר כל העם הרומני כאיש אחד, להלחם בכל מאמצי כחם בדוכציהם.

נקם לצירים. זה שנים אחרות יש חוק בארצות הכרית באמריקה, לבלתי תת לחינאים לבא בנבול אמריקה. החינאים הם עם עני מאד וצרכיהם מעטים ובכאם לאמריקה, לעבר בתור שכירי ימים בשכר קטן, הם משחיתים את מחיר העבודה ויגרמו נזק לפועלי אמריקה. לעשות רצון הפועלים סגרה הממשלה את נבול אמריקה לפני החינאים. עתה נקמו החינאים ויגזרו חרם על כל סחורות אמריקה. ובחיות אמריקה מכניסה סחורות הריבה לחינא, הנזק רב מאד. החינאים, שהתחילו גם הם להקיץ מתרדמתם הארוכה ולתבוע עלבונם, הזהירו את ממשלת אמריקה, שאם לא תבטל את הגזרה עד חרש אונוסט יקשרו קשר עד האמריקנים, שום סוחר חינאי לא יקנה סחורה מסוחר אמריקה, לא יעמיסו סחורות חינא על ספינות אמריקה ולא יועילו כל תחנונים והסתות, חינאים לא יחנכו בניהם בכתיספר, שיסרו אנשי אמריקה בארצם, פועלים חינאים לא יעברו אצל אנשי אמריקה בחינא. ההזהרה הזאת שיעצאה לפני שבועות אחרים, כבר עשתה פעולתה ובאמריקה התעשתו ובקרווב ימתיקו את רוע הגזרה על החינאים.

זה ר' שנים. ותבטיחהו, כי בצאתו לחפשי תמיד רתה ותנשא לו. עתה יצא לחפשי ויזמן את הנערה למשתה. הנערה הלכה אליו עם רעותה. במשתה שאג אותה אוהבה, אם תחפוץ להמיר דתה. היא ענתה, כי עוד עת להמלך כדבר. עונבה הוציא קנה-דוכה ויור עליה ועל רעותה. האחת מתה ממחרת והשנית שוכבת בבית החולים בסכנה. הרוצח נלקח לבית האסורים. מ"ב.

גנבי ישראל. בעיר הסמנה רגני אצל יאסלא באו, בפי שמודיעים אותנו משם, שלשה גנבים יהודים ליום השוק. לפנות ערב נגשו אל אכר ויכתרו מכדויו את צרור כספו, יותר מאלפים כתר. האכר נפצע מן הסכין ויטרא לעזרה בקול. כל האכרים התקצו ויאמרו להתנפל על היהודים. לאשרם באו מיר שני יושפים ויפיצו את ההמון ואת הגנבים תפשו ויאסרום ככלי ברזל ויוליכום לדוקלא.

ילד עווב. לוויין בא בשבוע הזה יהודי מפלימי רוסיה ואתו ילד קטן. כמלון ררש חרר מיוחד, ללון ישם. ממחרת נמצא הילד לבדו בחרר ואביו איננו ועל השלחן נמצא מכתב, בו מבקש האב, כי יהודים בני רחמים ירחמו על הילד ויגדלוהו. בעל המלון בצרה, כי אינו יודע מה לעשות. בבית אסף הילדים יגדלוהו בדת הנוצרית וליהודים אין בית אסף ילדים. מ"פ.

שוד היהודים ברוסיה. הגנראל-גוברנר מאו- דסא הרביק מודעות ככל חוצות אורסא, להתורע ולהגלות, כי רק היהודים אשמים בכל המהומות והמירדות המתחוללות ברוסיה, הם יסיתו את הפועלים ואת המלחים ואת הצבא למרוד. זאת היתה תשובה על בקשת שליחי היהודים, לאסור על הפוליציא את הסתת העם ביהודים. כי השוטרים מעירים בגלוי משטמה ועברה בעם על היהודים. על חוצפה כזאת מצד היהודים אין לשר א-עסא מענה אחר. ככל ארצות תבד משברים הריפולומטים והסופרים את מחם, לדעת את סבות המהומות ברוסיה, ובאורעסא יודעים זאת כל הילדים והרוינים. הלא בכל החוצות כתוב שחור ע"ג לכן ועל החתום הגנראל-גוברנר המושל האריר בשם הצאר הקדוש והוא הלא יודע הכל. — בקישינוב היתה ביום ו' שעבר מלחמה בין אכרים שודדים ובין יבני היהודים, שנכחמו ככלי נשק. שמונה עשרה יהודים נהרגו, כמה מאות נמחצו, מאות בתים נשודו או נחרכו. גם ככל פלך קיוב קמו האכרים על היהודים, להרגם ולבוז שללם.

לא באשמתו. איש ראה בחוק נער קטן מקטר. נער כזה, קצף האיש, מקטר בפירוס? — מה אעשה. ענה הנער דחמו, ואין לי כסף לקנות צינארה.

משרה הספרות והמדעים.

היהודים ודפולנים.

בדברי הימים ובספרות. מאת מתתיהו מיו"ש. המשך

התהוות זכויות היהודים בפולן, מוארה ע"י לפיד ההיסטוריה, כך תארה: בשנת ד' לאלף הששי (1244) נתן הנסיך האוסטראי פרידריך הלוחם ספר זכויות ליהודים, למען החזיקם בארצו, חסרת כסף ומסחר. הממלכות הקרובות לנסיכות אוסטריא, שנמצאו אז במצב רומה ע"י המלחמות, נעדרות היו עירונים חרוצים, בעלי ממון, חקו את ספר הזכויות הזה, למען משוך לארצם את היהודים. כן עשו בלה הרביעי מלך ההגרים בשנת י"א לאלף ה' (1251), אוטוקר מלך הצכים בשנת י"ד (1254), הנריך הנאור בתירינגן ומייסן בשנת כ"ה. מן האחרונים, שקבלו את ספר הזכויות הזה היה גם הנסיך הפולני בולסלב ארון פולן הגדולה וקליש בשנת ב"ד (1264). וקזימיר הגדול, כאשר קבל את מדינות פולן המאוחדות ע"י אביו ולריסלב לוקטס, רק אשר את ספר הזכויות הזה וירחיבהו על כל מדינות פולן. חסד מיוחד אין בהוצאת ספר הזכויות ועוד פחות מזה באשורו, דבר שנעשה

דובב שפתי ישנים. בהוסיאטין כנליציא נוסדה חברה "רובני שפתי ישנים", שמטרתה להוציא לאור כתבי יד עתיקים מגדולי הגאונים הקדמונים. עד כה יצאו לאור פרוש רבינו סעריה גאון על קהלת, תוס' רבינו אלחנן על מס' ע"ז, שו"ת זרע אנשים, חרושי הרא"ה על מס' מידושין ושו"ת לרבינו שכנא מלובלין, שו"ת הריב"ש החדשות, שו"ת שערי יהושע לר' יהושע בנבנשת, שו"ת לר' יהודה מסיר ליאון, קבץ ענינים נחמדים מתוך כ"י עתיקים. בכל שנה יצאו לאור ספרים שלמים גדולים לערך נ' קונטנסים. החברה מבקשת מכל אוהבי ספרים, להשתתף בזה ולשלם כסף שנתי ז' כתרם ויקבלו חנם את כל הספרים היוצאים שנה שנה. הספרים שיעצאו עד כה יחשבו לשנה אחת. בקרוב יצאו לאור: ספרא דבי רב הוא תורת כהנים עם פי' דרך הקדש מר' וידאל הצרפתי, באור משלי לרבינו יונה גירונדי, שו"ת ר' משה פרווינצאלי ועוד כ"י. האדרסה לשלוח הכסף: Verein Dobebe Sifse Jeschenim pr Adr. Dawid Fränkel Husiatyn (Galizien) לכבוד רש"י. בבוהורודטשאני עשתה הישיבה יום הלולא של רש"י בכ"ט תמוז ומנהליה החליטו לבנות בית מיוחד לישיבה ולקראו על שם רש"י ז"ל. רוב נדיבי הקהלה התנדבו, לתת כסף לצורך הבנין והחובה על כל עשירינו כנליציא, להשתתף בזה, לבנות בית לישיבה הטובה והמסודרה האחת בארץ הזאת.

אהבת זרים. רצח נורא קרה בטרנופול. איש צבא נצרי אהב נערה יהודית תופרת ויתן לה מתנות רבות

מחרוב ומרחוק.

שביתת מעריכי המסים. פקירי המסים בסטאד ניסלאו הרימו מדעתם את מס ההכנסה של כל איש. על זאת קצפו חברי ועד האזרחים המעריך את הבנמות האזרחים, שעשום הפקידים כמבריחי המס ומקילים בעול האזרחים שלא כדון. כלם התפטרו מפקידתם והעיר הומיה. בן קיסר רוסיה חרש. בשאת המינקת את בן קיסר רוסיה אל מקום חנוך היריות התפלאה, כי אין הילד נכהל מאומה מקול היריות ותגר את הדבר בבית הקיסר. הרופא בדק את הילד וימצא, כי חרש הוא. הוא יהיה איפא גם אלם. זוהי תקות רוסיה!

שריונות ברוסיה. רוסיה האופייעלית רואה עתה את ישועתה בשריונות, המצאה חרשה של אמריקני, שמכרה לרוסיה. מלכד השריונות, שעושים בצרפת, יעשו עתה שריונות גם בווארשא. המה ינינו על השרים הרמים מפני יריות המורדים ושריונות כבדים יותר ינינו על הצבא במלחמה מפני יריות היפנים. חררו יפנים, רגזו מורדים, עוד מעט יחתו כלי נשקכם!

גבורי פורט-ארטור. רבים מחיל רוסיה, שהיו נצורים במבצר פורט-ארטור, הובאו אחרי שנפצעו, לפטרבורג, לגנות את שכרם ואת אותות הכבוד בעד

אשמת רצה-דתי ויענוש את היהודים בעדה. גם בית-הדין של המלך בשנת תק"ג (1743) הוציא עלילת-הדם כאמתית וידון בעינישם חמורים ונוראים את הנאשמים.

תלגרמות ל"המצפה"

בול. יום ד' ר"ח אב.

להנהגת ההסתדרות נבחרו וואלפואהן מקאלן, קאהן מוויין, כהן-ברנשטיין ואויסקין מרוסא, גרינברג מלנדון וד"ר אלכסנדר מרמורק מפאריז. הנהגה של שלשה לא נבחרה איפא, יען לא אבה נורדאו לעמד בראש. סיום הקונגרס בא. הכל שבעי רצון. וואלפואהן סים את הקונגרס בהבעת שמחתו על פתרון המשבר בציונות ועתה תתפתח העבודה בשלום ע"פ הפרוגרמה הבולית המהורה. אחרי סיום הקונגרס נקhalו הראשים החדשים ויבחרו את וואלפואהן לנשיא פה אחד. מקום הוה"פ יעתק מוויין ברלינה. ההסתדרות הקודמת נשארה בתקפה.

מילנר.

בול. יום ה' ב' אב.

הטריטוריאליס הסתדרו ויבחרו לנשיא את ישראל זנביל. זנביל הריץ תלגרמה אל ראש המניסטריום האנגלי, בה הביע תודה לממשלה בשם מפלגתו על עזרתה להשתדלות הציונים המדינים, להשיג מדינה למושב היהודים. הוא מביע גם את צער המפלגה שלא נמצאה הארץ מוכשרת לישוב עבודת האדמה ומקוה כי לא תחשך הממשלה את חסדה גם להבא ותעזר את הציונים המדינים להשיג מדינה מוכשרת.

מילנר.

פראניא האפפמאן מאורשים קאלאמא יארסלאו בחדש תמוז התרס"ה.

בבל לבי אברך בברכת מו"ט את רעי ה' משה וויינרייך מקרשאנוב להארשו את מרת שרה העללער מלימאנוב יהי' נועם ד' עליהם. יצחק גוטטער.

מר שמואל נאטאוויטש מקאלבוסאווא מברך את מר יוסף טהאלער מרישא לארושו עם מרת יעמי פיעס מלובוב.

אביע בזה את ברכת מו"ט לכלילת גיסי ידיר נפשי מר אברהם פרנס מטשארטקוב את בת הנגיד מו"ה יעקב פעטשעניק מטרונופל ואברכו בכ"ט מקרב ולב עמוק. שאול דייטש.

הננו מגישים ברכת מו"ט לרענו מר יהושע משה וויינרייך להארשו עם מרת שרה העללער מלימאנוב, יהי אלקיו עמו. שמואל זאב יונגערוויטשה, מרדכי קליין.

באד גראפענבערג.

היערמיט ערלויבע איך מיר דען פ. מ. קור-גאסטען אנצויעגען, דאסס איך מיר אס 25 מאי ל. י. אים באד גראפענבערג, אין דער עבען ניי רעאנוויר-טען ווילא, אויטפריא, איינע שטרענג כשרה רעם-טויראציאן מיט אללעס קאמפארט איינריכטע. פערברונען מיט איינעם העררליכען גארטען. איך האבע איינען קראקויער שו"ב אנגעשטעללט אונד קענען אויך מהדרין מן מהדרין זיך אויף מיינע כשרה קיבע פערלאסען. פיר גוטע אונד שמאקהאפטע שפייזע בעסטענס געווארנט.

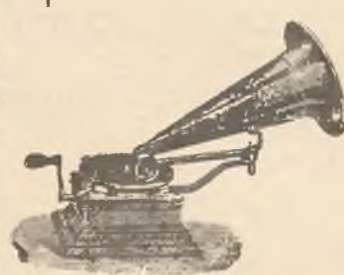
F. Grünbaum. »Villa Austria« Gräfenberg (Oesterr. Schlesien).

שאת את היהודים. בהתחלל המות השחור נפלו בפולן, כמו בכל מערב ארופה, היהודים כקרבות של חמת העם. החת ממשלה קוימיר הורדו עשרות אלפי יהודים שאולה. את ספר הזכויות לא רצה העם להכיר ויהמרטר נגד האשור המרחיבו עוד על כל המדינות, וההתנגדות נצחה. המלך קוימיר נאלץ להגביל בנקודות אחדות את הזכויות. כן היא העובדה ההיסטורית של הזכויות. הפולנים גם אז לא היו נוחים ליהודים. ההתנגדות לספר הזכויות נראו גם כמאה שנה אחר זה, בשנת ר"ז (1447). בהשרף ספר הזכויות של קוימיר הגדול בתבערת פונא, הוציא קוימיר הרביעי היגלוני ספר זכויות חדש. ספר הזכויות הזה, לפי דעת ההיסטוריים, הוא תולדת זיוף היהודים, בתתם אותו למלך בתור טופס של הספר הישן הנשרף לחתום עליו. בספר הזכויות הזה נוספו זכויות אחדות. אסור לחשוד את היהודים בחלול קדשי הנוצרים, ברצה דתי וכו'. האשור או ההוצאה של הזכויות עורר בכל פולן מחאה והמלך קוימיר הרביעי הוכרח ע"י העם הקובל, לשוב לקחת את כל הזכויות מהיהודים. אם אמנם גרמו הבמרים הרבה להתנגדות הזאת, אולם התפשטות הנגוד בכח חוק בכל רחבי פולן בבת אחת לא היתה אפשרות ע"י גרוי דתי בלבד, השנאה היתה כבושה כבר מקדם ורק חתה לשעת הכשר, שבה הוכל לצאת לפעל. חזיון זה כבר נראה בימי קוימיר הגדול ואולם בימי קוימיר הרביעי כבר הוסיפה ההתנגדות ליהודים אמץ, לפי שהמלך לא היה עוד שליט יחידי ולשרות ידועות היתה אז דעת מכרעת בעניני הממשלה.

אנחת היהודים בעצם זמן הנתן ספר הזכויות הכי טובות, שהיו ליהודים בפולן או בזמן הלכת הספר, נשמעה בשו"ת מהר"ם מיניץ: "לא האמינו כל יושבי תבל, כי יכוא צר ואויב בשערי פולין, עתה הם רובצים תחת המלך והשרים". נפלא הוא שבזמן רגיל לא נשמע כפולן על אדות לחץ גדול או גזירה מדכאה, רק בשעה שהממשלה התהה את לבה להיטיב, אז הריע העם בשנאהו והתגבר המצוקה; ההטבות היו כנראה גורמות לשנאה. יכול היות, שההטבות נעשו רק בעת הראות שנאה הולכת וגוברת. בעת ההיא התאמצו היהודים להשיג הגנה מצד הממשלה; איזו סבה היתה בכל מקרה. אף באותה עת הזהב של חקים מגינים, רק שנאה מתבלטת בעם בהתייחסותו ליהודים, עד שנמטלו הזכויות והיהודים נותרו תלויים בשרירות לב השרים או האצילים. התייחסות הפולנים ליהודים נראה כאופן היותר ברור בעלילת-הדם. אחד ההיסטוריים בפולן מונה במשך שלש מאות שנה שמונים ושש עלילות, שלש מאות שנה הנן פחות מהחצי של שנות קיום פולן, ובמשך השנים האלו מספר כה רב של עלילות גלויות ונדודות, וכמה יש עוד עלילות, ששמען לא הגיע עד לממשלה ולא נכתבו באקטים. חרדה תאחזנו בזכרנו, כמה נפשות יהודיות אברו רק בעלילה אחת! כל פנקסי הקהלות ויכלו להעיד כמה קדושים נפלו הודות לעלילות האלה. בספרי הזכויות של כל המלכים הטובים לנו, כמו של קוימיר הגדול, קוימיר הרביעי וגם של סטפן במורי, נאסרה העלילה בהטעמה מיוחדת, כה היתה לפנים, אולם במאות השנים האחרונות כבר האמינה גם הממשלה בעצמה בעלילה. בשנת רצ"ו (1636) נתאשרה עלילת-הדם מהממשלה, בית-הדין הגדול אשר בכתב-הדת

ככמה מדינות בזמן אחד מפני התנאים החיצוניים וע"י היחסים הבלכליים. הדבר היה איפא מוכרח, ומן ההכרח אין לעשות מעלה. זכויות חיוביות אין בספר ההוא, מלבד החתר לסחור בכל דבר, חוץ מאשר בכלי-קדש של נוצרים. שאר הזכויות הוא שלילי, כלומר לא נהנו ליהודים מאומה רק חסות. סעיפי החסות מראים את שפל המצב בארצות האלה עד כמה היו היהודים שנואים ונרדפים ע"י העם עד אשר הוכרחו לדרוש ע"י ספר מיוחד מהמלך או מהנסיך, שהוציא מידם הכנסות, חסות והגנה. "אסור לגנוב ילדי היהודים"; "המאשים יהודי בדבר עלילת דם צריך להביא שלשה עדים נוצרים ושלשה יהודים"; "אסור לחלל בתי-כנסיות וחצרי-מות של יהודים". "אציל המכה יהודי צריך לשלם קנס לאוצר המלך", וכדומה. היהודי היה ככלי, כבהמת המלך קנין בספו, בסבול היהודי ישחקר האדון המושל בעד נזקו. ספר הזכויות הזה נתקבל גם בימי היגלוניס מאת ויטולד בעד הנסיכות הגדולה ליטא, ואין איש, שיפאר את שם הנסיך ההוא בעבור זה, הרבר נחשב כטבעי ומוכן מעצמו. זכויות גדולות ממשיות יוצאות מגדר הרגיל אין בספר הזה. נחוץ לציון שהחקים, שנתנו הפולנים לזרים, הכאים להשתקע בארצם, היו תמיד החקים שהיו להם כארץ שיצאו משם. הסכה לנתנת הזכויות לא היתה רק חקוי מעשי אחרים ומנהג. פולן היתה כאמצע המאה השלש עשרה לספה"ג כלה מדבר שממה, גדודי הטטרים שלחו לפי חרב את יושבי הארץ, החריבו הערים, חדלו החיים החברתיים, שכיב הקולטורה, שבא ממערב, דעך, שבת כל מסחר ובל עבודת אדמה. ולמען הרים את המצב הזה, למען ישוב הארץ, היו צריכים לאנשים חרוצים ובעלי תרבות. על-כן הביאו נסיכי פולן הרבה אלפים קולוניסטים, אכרים, אומנים וסוחרים מאשכנז ויושבוים בארצם. את הסתדרותם הבינו לפי חקי אשכנז, לפי החוק המגדבורגי. לעסקי הלואה, למסחר וכדומה היו נחוצים יהודים. כבר במאה העשירית נדאו היהודים בפולן כסוחרים גדולים. במאה האחה עשרה אפילו את המטבעות יצקו כנודע, עם כתובת עברית. עתה בהתפורר פולן, ע"פ הצואה של בולסלב עקום-הפה, לנסיכויות קטנות ואחרי השמה ע"י הטטרים שאף כל נסיך להגדיל עשרו, להרבות כחו ואחד מהם, בולסלב, אדון פולן הגדולה וקליש הביא יהודים רבים מארץ הצחים ויתן להם ספר זכויות בזה, שכבר היה להם בארצם נתון ע"י אוטוקר. ואולם קוימיר הגדול, אף שספר הזכויות כבר נתקבל בארצו הרבה עשרות שנה לפניו, לא אשרהו מעצמו, את הסכמתו נתן אחרי בקשה של יהודי החרוצים והנאמנים, כמו שהוא מעיר בעצמו בכתב האשור. ברור הוא, שהיהודים החרוצים והנאמנים, שבקשוהו, הם היו סרסורי החצר, שהכריחו את המלך, בסככם אותו ברשת עסקיהם הכספיים. עובדה נודעת היא, שלמסורוי היהודים היה די תוקף להכריח מלכים חסרי ממון לעשות כרצונם. המלך הזה רק בהכרח חתם על ספר זכויות ליהודים, שזה לא כבר נתבקשו להשתקע עפ"י זכויות, שהיו להם במגוריהם, למען החיות את פולן הצחיחה ולישב ערים נכחרות. קוימיר לא רק לא הכנים את היהודים, לא רק לא נתן בעצמו זכויות, כי-אם גם הזכויות הקודמות לו לא אשר מרצון עצמו. אולם מה הועילו גוילים חתומים ביד המלך נגד תקף העם. הזכויות לא היו כרצון העם, רק כרצון המלך, והעם לא יכול

האנצערטיגראמאפאו אונד פאנאגראף.

ריעויע אייטוואהל פאן יודישען אונד העב-ראישען פלאטטען אונד וואלצען נור פאם אונטערצייכעטען ספעציאלהויז צו בעיעהען. עכטער קאנצערט-גראממאפאן, מיט 10 פלאטטען נראטיס, נור 85 פל. קאנצערט פאנאגראף מיט 5 וואלצען נראטיס נור 8 פל. פרייזקוראנטע נראטיס אונד פראנקא. ערסטעס ספעציאלהויז פאן עכטען גראממאפאנען אונד פאנאגראפאן ען גראם עט ען דעטאיל. Josef Wechsler, Krakau und Warschau (in Krakau Grodgate 71).

Kaufmännischer Fern-Unterricht!

בוכפיהרונג (אללע מעטארען). האנדעלסקאררעספאנדענץ, רייטשע שפראכלעהרע, קויפפ. רעכנען, האנדעלסקונדע, ווארענקונדע, געאגראפיע, שאנשרייבען, וועלמגעשיכטע, סטענאגראפיע (אללע סיסטעמע) א. ו. וי. קאנן יעדערמאנן אהנע בעזאנדערע פאָר-קענטניססע אים ברועפליכען. וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלערנען. בייא גלייכצייטיגער טיילנאהמע אן 4 לעהרפאכערן, סטענאגראפיע גראטיס. Gründliche briefliche Ausbildung zum tüchtigen Kaufmann. אנפראגען נור געגען דעטורקארטע. פראפעקטע א 35 העל, פראפעקטע א 1.20 קר. Erstes commercielles Unterrichts-Institut. — Abteilung für briefl. Unterricht. A. Weissmann, Podgórze-Krakau. H.E.

פיר ריא האנדעלסיונגער אונגעטבעהרליך! פערעכטערונג דער שמעללונג!

Du

wirst für die Hautpflege, speziell um Sommersprossen zu vertreiben und eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen, nie eine bessere u. wirksamere medizinische Seife finden, als die allbewährte

Bergmann's Lilienschmilchseife
(Marke: 2 Bergmänner)
von
Bergmann & Co., Tetschen a/E.
Vorrätig à Stück 80 Heller
in den meisten Apotheken, Drogerien Parfumerien und Friseurgeschäften.

פיר ברוכליידענדע

דאדיקאלע הילפע אהנע אפערציאן. פערלאנגען זיא גראטים אונד פראנקא דיא נייא ערשיענענע בראשיערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכ-ליידענדע אונד ערפינדער דער ק. פאט. באנדאווען, אין לעמבערג, גראדעצקא-נאסטע 35.

Schicht-Seife

(Hirsch- oder Schlüsselseife)

Beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife.
Frei von allen schädlichen Beimengungen.

Überall zu haben.

Beim Einkauf achte man Besonders darauf, das jedes Stück Seife den Namen „Schicht“ und eine der Schutzmarken „Hirsch“ oder „Schlüssel“ trägt.

אכטונג! נייא!!! זעגנערס שנעלל אכטונג!

הוביהרעבנער

מיט 25 טאבעללען

פיר דען געשעפט'ס פערקעדר ואמט פרייז-בערעכנער

פראקטישער לעהרנאנג
דאס קוביקרעבנעז

אויף איינע לייכטספאסליכע מעטהאדע
אהנע צוהילפע איינעם לעהרערס גרינדליך צו ערלערנען.
פרייז 1 קראנע.

Verlag von
Amkraut & Freund, Buchhandlung
Przemysl, (Galizien).

Nur fl. 3.50

Ein Weltwunder

bildet schon seit Jahren unsere berühmte!

Genau regulirt! 5 Jahre Garantie!

HERREN-PRACHTGARNITUR

bestehend aus 30 Stück prachtvollen und praktischen Gegenständen samt einer echten Anker-System-Roskopfuhre, und zwar:

1 echte Anker-System-Roskopfuhre, genau gehend.	1 Bartbürstel, sehr gut, mit schönem Etui.
1 feine Golddouble-Panzerkette oder feine prima Massiv-Nickelkette mit Kompass.	1 Bartwische, vorzügliche Sorte.
1 Futteral zur Anker-System-Roskopfuhre.	1 Taschmesser mit Zelluloidschale, mit Zahnstocher, Ohrlöffel und Nagelputzer.
1 Golddouble-Fingerring, neueste Façon, mit imitierten Brillanten.	1 Patent-Krawattenhalter aus Nickel.
2 Golddouble-Manchettenknöpfe, bleiben immer neu.	1 hoheleg. Krawattennadel, Façongold.
3 Brustknöpfe, Chemisetten.	1 Kronen-Geldbörse aus Leder.
3 Patent-Umlegkragenknöpfe.	1 Wiener Nickelkragen mit Federhalter etc.
1 Seidenkrawatte, licht oder dunkel.	1 Zigarrenspitze, echt Meerschäum, schön anrauchend.
1 Notizbuch, sehr schön und praktisch.	1 Zigarrentasche aus Lederimitation mit Sportbild.
1 Schreibkassette, enthaltend 30 prakt. Gegenstände: Briefpapier, Couverts, Federstiel, Lischblatt etc.	1 vorzügliche Hauspfeife samt Rohr.
1 Toilettefeschenspiegel mit gutem Kamm.	1 Aschenschale, schön bemalt.
	1 praktisches Taschen-Feuerzeug.
	1 Zigarrenabschneider aus Nickel.
	1 Geduldspiel, sehr interessant.

Alle diese 30 prachtvollen Schmuckgegenstände samt der genau gehenden echten Anker-System-Roskopfuhre sind mehr als das Doppelte wert und kosten nur **fl. 3.50**

Die reelle und solide Bedienung der P. T. Kunden beweisen die vielen, täglich einlaufenden Anerkennungs- und Nachbestellungsschreiben. Einige Auszüge über die Zufriedenheit der Glaubensgenossen:

1) Wirklich bewundernswert sind Ihre Garnituren, bitte gefl. noch 2 Garnituren unter N. N. zu senden. Achtend Rabbiner M. Hager, Borso Ung.

2) Bin mit Ihrer Sendung sehr zufrieden und senden Sie für meinen Bruder an meine Adresse auch 1 Garnitur unter Nachnahme. Hochachtend N. J. Kamionker, Restaurateur, Nachod Böhmen.

Gegen Nachnahme oder Vorherkassensendung zu beziehen durch das

Warenhaus Ch Kapelusz, Krakau-S

פרנסה בכבוד!

ימצא כל איש בכל מקום שהוא. כי יקנה לבחינה אלמונים מזויפים (Corallen) שאין להכירם נגד האמתיים כמלא נימא. רק המחיר יפריד ביניהם. תחת 200 כתרים ישולם רק חצי כתר, בעד סך מצער 20-30 כתרם נאנאמאמע ישולם לבחינה סחורה ערוכה ומסודרת למכירה מכל המינים והמקבלה יראה שכר טוב בעמלו, כי יקפץ עליו הרבה זבני, וירבה עמו פרות, כי יפנה ישר למוציאיהם ומביאיהם.

Em. Matersdorf Celluloidw.
Podgórze Austria.
הכסף וישב לבעליו, אם לא תיטב הסחורה.

גימנוזים עברי.

בית הספר אשר לנו פה הקים לו מטרה נכבדה, לחבר חנוך גמור בכל מיני הלמוד של הגימנוזים עם ידיעה עמוקה בתורה נ"ך, דרוקו, גמרא ומפרשים. התלמידים יחוננו עם האמונה המסורה לנו. תלמידים מגליצא ומרוסיא, שאינם בקיאים בשפת אשכנז, מוכרחים להכנס פה למחלקת ההכנה לחדשים אחרים, להכין לגימנוזים שלנו. מחיר הלמוד, המעון והמוזנות לתלמיד אחד מן חמשים כתר ולמעלה לחדש. יתר הפרטים מודיע תמיד

Dr. M. Jung, Rabbiner
Ung. Brod. (Mähren).

ROSEN-PAPRIKA

Szegediner I-a süss garantiert, echt, anerkannt vorzügliche Qualität. Eigene Fäschung per Kg. um 5 Kronen. Versand unter Nachnahme von 1 Kg. aufwärts postportofrei.

Versandgeschäft von allerlei Landesprodukten

HAUPT A. RUDOLF
Budapest (Ungarn) VII. Ovodagasse 22.

Hotel Londres

Krakau, Stradom
Inhaber
SALOMON WASSERLAUF

גרעסמעס האמעל דער יודישען קויפמאנס-וועלט, נייא רענאווערמט שענע צימער, גוטע קיכע, שמרענג בשר, פיר זאמערסעזאן שענען גארטען איינגעריכטעט. פיר פרעמדע געסמעט, וועלכע ערצ-טע ברויכען בעסמעטע געאייגעטע עמפפאהלען

צו בידריגסטען פרייזען.

למבקשי פרנסה

אין מילאווקא (Miłowka) כיי סאיבוש איזט איין געוועלכ זאמט אנשטאמענדע וואהנונג זאפארט צו פערמיטען. צינו ביליג, קיין ריזיקא, אויך קיינע פערפליכ-טונג. פיר יונגע לייטע נאך דער האב-צייט, וועלכע נור עטוואס גע-עפמט-קענטניס, האבען זעהר צו עמפפעהלען. אויסקונפט ביי דער אדמיניסטראציאן דיעזעס בלאטמעס. דאס הייז איזט אויך פרייזוויירדיג צו פערקויפען.

Wyd.: | Nathali Hof.
| S. M. Lazer.
Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer
Drukiem S. L. Deutschera w Podgórzu

אתרוגים לולבים והרסים

הנני מתכבד להודיע, כי גם בשנה הזאת קבלתי עלי את מסחר האתרוגים וההני להעיר, כי מפני שהקדמתי לבא כמו"מ באופנים טובים עם סוחרי אתרוגים מפאראגא ויפו (לא מארץ יון) יש לאל ידי להפיק רצון קוני הנכבדים בשנה זו, גם בסחורה מעולה וגם להתחרות עם כל הסוחרים בהורדת המחיר, יותר מאשר עד כה. כל הרוצה לקנות אתרוגים טובים מהקציר הראשון הן כהארט או ברעמאל יפנה על פי הבחובה

IGNATZ RATH via Bocacio 3 TRIEST.

נני איינגעריכטעטע קראקויער

כשרה דאמפפועלכוואארען-פאבריק

מיט דער בעסטען מאדערנסטען מאשינע, ערצייגט שענע. פרימא סאלאמי וועראנעזער, ברוסט, שינקען, קרענווירסטעל א. ז. וו. פערזעהען מיט הכשר של הכריצי רפה, עמפפעהלעט צו בילליגסטען פרייזען.

אויף פערלאנגען ווירד פרייזקוראנטע עם הכשר איינגעשיקט.

מנחם מענדל גלאזער.

Emanuel Glaser, Dampfelchwarenfabrik
KRAKAU, Bozego-Ciała 8.